ALEXANDRU

ROMAN ORIGINAL

DE

George Joan Dimancea.

BUCURESCI

TIPOGRAFIA IOAN G. COSTESCU

1883.

AVISU

Acéstă scriere s'a publicată în foiletonulă diarului **BINELE PUBLICŬ** *în lunele Iuniŭ, Iuliŭ și Augustă din anulă expirată, ênsĕ avêndă multe greșelĭ de tiparŭ, și omisiunĭ de cuvinte și chiarŭ de frase, silită a fostă autorulă a o retipări.*

ALEXANDRU

I

Pe la finele luĭ Iunie anulŭ 1863, la orele șépte diminéța, uă trăsură, séŭ maĭ bine ḑisŭ unŭ chervanŭ — încărcatŭ cu bagaje și persóne — eșia pe bariera Mogoșóeĭ urmândŭ calea pe șoséua Ploiescilorŭ.

Spuindu-vĕ că acea trăsură era unŭ chervanŭ, ațĭ înțelesŭ de sigurŭ că aceĭ carĭ se aflaŭ într'ênsa mergéŭ la Brașovŭ, adică la băile din jurulŭ Brașiovuluĭ, căcĭ numaĭ în acele locurĭ mergênd cine-va trebuia sĕ aibă unŭ chervanŭ pentru a putea transporta tóte acele obiecte de menajŭ trebuinciósе uneĭ familiĭ, și pe carĭ în acelŭ timpŭ nu le putea găsi acolo.

Persónele călătóre eraŭ: douĭ bărbațĭ, uă femeie, unŭ copilŭ și servitórele.

Bărbațiĭ, amêndouĭ frațĭ, avéŭ: celŭ maĭ mare etatea de vre-o treĭ-ḑecĭ și cincĭ anĭ, cel maĭ tênĕrŭ de vre-o douĕ-ḑecĭ și patru; iarŭ femeia, care era soția frateluĭceuluĭ maĭ mare, putea sĕ aibă etatea de vre-o douĕ-ḑecĭ și șépte anĭ. Precum vedețĭ eĭ eraŭ toțĭ tinerĭ.

Nu mĕ oprescŭ pentru a vĕ descrie în parte și în amăruntŭ trăsurile fisiognomieĭ nicĭ pe acelea ale caracteruluĭ lorŭ; vĕ voiŭ spune numaĭ că toțĭ sunt de unŭ

naturalŭ veselŭ, impresionabilŭ, și tot-d'auna dispușĭ la plăcerĭ. Acum, maĭ cu osebire, eĭ suntŭ fórte veselĭ și mulțumițĭ că se găsescŭ împreună, și maĭ mulțumițĭ încă că părăsescŭ Bucurescii, atâtŭ de nesuferitŭ în timpulŭ vereĭ, în care cine-va nu face de câtŭ sĕ se rĕscócă de căldură, sĕ frĕmânte și sĕ înghiță prafulŭ și sĕ se axficsieze de aerul greŭ și infectatŭ prin multele necurățeniĭ și slaba îngrijire, maĭ cu sémă pe acelŭ timpŭ, a acelor care eraŭ însărcinațĭ cu salubritatea publică; și a cărorŭ neîngrijire culpabilă avea consecințele cele maĭ triste.

Cată sĕ mărturisimŭ cu franchețǎ că în acéstă privință astă-dĭ suntemŭ cu multŭ maĭ bine; că actualulŭ consiliŭ comunalŭ se ocupă în modŭ seriosŭ de înfrumusețarea, și prin urmare de salubritatea publică pentru viitorŭ, că în acestŭ scopŭ lucrărĭ de mare importanță suntŭ deja începute. Cu aceiașĭ franchețǎ ênsĕ trebue sĕ spunem că în câtŭ pentru presentŭ, suntŭ încă multe de doritŭ.

Sĕ sperămŭ ênsĕ că vomŭ ajunge acolo ca capitala regatuluĭ Românieĭ sĕ corespundă cu demnitate la numirea ce pórtă. Că se va depune atâta îngrijire în câtŭ viața locuitorilorŭ sĕ fie apărată de epidemiile causate prin necurățeniile depuse pe meidane — maĭ cu sémă prin localitățile mărginașe — precum și pe stradele laterale. Că în fine dorințele și trebuințele contribuabililorŭ sĕ corespundă cu sacrificiele lorŭ, cu sarcinile ce li se impunŭ.

Dérŭ sĕ lăsămŭ speranțele la uă parte, pentru a nu ne îndulci prea multŭ cu ele și urmându-ne calea înainte, sĕ ne ocupămŭ de celŭ maĭ tânărŭ dintre frațiĭ călătorĭ. Cu dênsulŭ vomŭ avea a face în totŭ cursulŭ istorieĭ, și prin urmare luĭ se cuvine se dămŭ tótă atențiunea.

Fără a vĕ descrie în parte fie-care trăsură a fisiogno-

mieĭ séle, vĕ voiŭ spune numaĭ că avea uă figură rotundă şi brună, a căreĭ expresiune deschisă, dulce şi plină de francheţă făcea ca junele nostru sĕ fie nu frumosŭ dérŭ dulce, plăcutŭ şi simpaticŭ.

Déca nu v'amŭ descrisŭ fie-care trăsură în parte, adică a vĕ spune de avea ochiĭ albaştri, negri, crăpuĭ séŭ verḑĭ, marĭ séŭ micĭ, sprincenele dese, drepte séŭ arcuite, genele lungĭ şi creţe etc. etc. acésta a fostŭ numaĭ pentru că amŭ creḑutŭ că puţinŭ vĕ importă a o şti, căcĭ am vĕḑutŭ maĭ totŭ-d'auna femeile cumŭ şi bărbaţiĭ *iubindŭ fiinţe carĭ eraŭ departe de a atinge realitatea idealuluĭ lorŭ; ceia-ce va sĕ ḑică că noĭ ne aflămŭ în joculŭ imaginaţiuniĭ numaĭ în timpul când inima ne este adormită, dérŭ îndată ce ea se deştéptă atuncĭ imaginaţiunea dispare pentru a da locŭ realităţeĭ; raţiunea* fuge din 'naintea simţimêntuluĭ şi astŭ-felŭ în locŭ de ochiĭ albaştri iubimŭ ochiĭ negri, în locŭ de ochiĭ verḑĭ iubimŭ pe ceĭ crăpuĭ şi vice-versa. Acésta ne esplică că iubeşte cine-va cu inima, iarŭ nu cu capulŭ, cu simţul iarŭ nu cu gustulŭ, căcĭ gustulŭ nu a fostŭ nicĭ o dată în botezulŭ amoruluĭ de câtŭ numaĭ pentru fiinţele acelea nebotezate, carĭ neavêndŭ nicĭ unŭ cultŭ (amorulŭ) suntŭ cu tóte şi pentru tóte culturile (capriciul, desfrânarea, baniĭ).

. . . .

Acumŭ cândŭ am sfârşitŭ prin a vĕ spune că junele meŭ amicŭ nu erea unŭ omŭ frumosŭ, adică nu avea trăsurile fine şi corecte ale unuĭ tabloŭ eşitŭ din penelulŭ unuĭ artistŭ de o imaginaţiune vie, de unŭ idealŭ înaltŭ, nu 'mĭ maĭ remâne de câtŭ, maĭ întâiŭ a vĕ face sĕ ştiţĭ că elŭ se numeşte Alexandru, fratele sĕŭ Pavel, iarŭ cumnată-sea Mathilda, şi în urmă a vĕ ruga — décă societatea nu vĕ displace — sĕ 'ĭ urmămŭ în călătoria lorŭ.

Chervanulŭ înainta cândŭ maĭ încetŭ cândŭ maĭ iute,

după cum chirigiulŭ întâlnea în cale maĭ multe séŭ maĭ puţine puţurĭ, maĭ multe séŭ maĭ puţine cârciumĭ; puţurĭ pentru a 'şĭ adăpa caiĭ însetaţĭ de multulŭ prafŭ în care înotaŭ, cârciumĭ pentru a se rĕcori elŭ, căcĭ căldura era mare.

Aceĭ cari aŭ făcutŭ drumulŭ la Braşov cu chervanulŭ, îşĭ potŭ aduce aminte că acestŭ mijlocŭ de călătorie, cu tóte greutăţile séle — fiindŭ cine-va nevoitŭ a încărca maĭ întrégă casa, — nu era lipsitŭ de plăcerĭ. Călătorulŭ nu avea de câtŭ sĕ alégă o poziţie frumósă, şi sĕ opréscă, — chirigiulŭ fiindŭ la disposiţia şi la voinţa aceluĭ care l'a închiriatŭ, — şi sub umbra unuĭ copacŭ, întinḑêndŭ unŭ covorŭ pe iarbă verde, şi dândŭ josŭ de la carŭ coşulŭ cu mâncare, sĕ 'şĭ procure de acele plăcerĭ viĭ şi intime ale vieţeĭ de familie pe care le gusta cine-va maĭ 'nainte, atuncĭ cândŭ viaţa de familie era baza societăţeĭ; baza solidă, isvorulŭ bunelorŭ moravurĭ, la care copiiĭ adăpându-se, formaŭ caracterulŭ lorŭ din cele maĭ nobile şi frumóse simţimênte: din iubire şi respectŭ către părinţiĭ lorŭ, din afecţiune şi sinceritate către amiciĭ lorŭ, din devotamentŭ şi sacrificiŭ, a persóneĭ lorŭ chiarŭ, către fiinţele ce li se devotaŭ. Şi astŭ-felŭ urmândŭ bunelorŭ exemple ale părinţilorŭ, la rândulŭ lorŭ devenéŭ bunĭ soţĭ, bunĭ părinţĭ, bunĭ fraţĭ şi bunĭ amicĭ.

Astŭ-felŭ era viaţa înainte, pênĕ cândŭ din nenorocire viaţa *publică* nu venise sĕ înlocuiască viaţa *socială*, introducêndŭ în societate imoralitatea şi corupţiunea, ale cărorŭ consecinţe suntŭ cele maĭ funeste.

Imoralitate şi corupţiune! Pomĭ fórte roditorĭ, ale cărorŭ fructe se formezŭ şi se cocŭ cu cea maĭ mare iuţélă, şi alŭ cărorŭ sucŭ este otrava cea maĭ grozavă ce se introduce în sânge: otrava care omóră totŭ atâtŭ de iute şi sufletulŭ ca şi corpulŭ! . . . .

Multe arŭ fi de ḑisŭ în privința acésta relativŭ la modulŭ cumŭ părinții îșĭ crescŭ copiiĭ, relativŭ la negligența lorŭ de a le controla faptele, de a observa relațiunile lorŭ, persónele cu carĭ se legŭ, locurile ce frecuentezŭ.

Multe arŭ fi de ḑisŭ maĭ cu sémă pentru aceĭ părințĭ carĭ îșĭ trămitŭ copiiĭ âncă de micĭ în străinătate, pentru ca acolo sĕ créscă pe mâinĭ străine, sĕ se adape din isvorulŭ viciilorŭ, sĕ 'șĭ formeze caracterulŭ cu principiurĭ cu totulŭ străine și opuse acelorŭ carĭ formezŭ familia ; sĕ frecuenteze societatea acelorŭ ființe pribege, — cărora numaĭ viața publică le este deschisă; — și uă dată crescuțĭ în aceste principiurĭ rătăcite și rătăcitóre, trăițĭ în viața publică, — și prin urmare recĭ și cu totulŭ străinĭ de acele nobile simțimênte carĭ se formez și se desvoltŭ numaĭ în viața intimă, viața de familie — sĕ se reîntórcă în țéră cu sufletulŭ îmbibatŭ de corupțiune, cu inima gólă séŭ plină de viciurĭ, cu corpulŭ infectatŭ și putrezitŭ de depravațiune. Unorŭ asemenea ființe datorimŭ, în mare parte, repedea desvoltare care a luatŭ viața publică la noĭ, și care a întrodusŭ cangrena în societate; căcĭ nimicŭ nu este maĭ comunicativŭ și apetisantŭ, pentru mulțime, ca demoralisarea; nimicŭ maĭ ușorŭ de imitatŭ ca esemplele rele.

Aceĭ părințĭ carĭ se întrébă despre causa că nu 'șĭ potŭ mărita fetele, despre causa multelorŭ divorțurĭ și a rĕuluĭ traiŭ, îșĭ potŭ găsi rĕspunsulŭ în cele aci scrise.

Tineriĭ, aceia maĭ cu sémă, suntŭ prea multŭ obicĭnuițĭ cu viața publică în câtŭ sĕ se pótă hotărî la căsătorie; și décă o facŭ, ceia-ce se întêmplă cam rarŭ — nu trece ênsĕ uă sĕptămână și năpustindu-șĭ soția, reîncepŭ iarășĭ viața de maĭ înainte, trăescŭ totŭ în aceiașĭ societate cu care saŭ obicĭnuitŭ; iarŭ biata soție rĕmasă sin-

gură plânge, plânge pênĕ ce sfârşaşte prin.... a se consola.

Dér óre guvernulŭ sĕ nu fiă şi elŭ vinovatŭ pentru marea desvoltare ce a luatŭ viaţa publică la noĭ; pentru corupţiunea şi demoralisarea carĭ rodŭ societatea; pentru întinderea mare a concubinajuluĭ şi a prostituţiuneĭ? N'arŭ putea elŭ óre sĕ deosibéscă moralitatea de corupţiune, şi resplătindŭ pe una sĕ lovéscă în cea-l'altă? N'arŭ trebui elŭ óre sĕ caute şi sĕ cheme la dânsulŭ pe acele persóne carĭ pe lângă capacitate sĕ însuşéscă şi moralitatea, cercetând despre relaţiunile lorŭ sociale, că astŭ-felŭ recompensândŭ şi încurajândŭ pe acestea, sĕ gonéscă şi sĕ lovéscă pe acele corupte şi viciόse? N'arŭ trebui sĕ lase la uă parte cestiunile de partite, şi prin stabilitate asigurândŭ esistenţa persónelorŭ alese sĕ încurajeze căsătoriile, făcêndŭ prin acésta a se împuţina concubinajulŭ?

O repetŭ, arŭ fi multe de ḑisŭ şi pentru părinţĭ şi pentru aceĭ carĭ guvernezŭ, — orĭ-carĭ arŭ fi eĭ; — dérŭ... ce sĕ facă cine-va acelorŭ carĭ aŭ ochĭ şi nu vorŭ sĕ vaḑă, urechĭ şi nu vorŭ sĕ auḑă...

Sĕ ne urmămŭ dér calea înainte.

Călĕtoriĭ noştri dupĕ ce aŭ odihnitŭ douĕ ore la hanulŭ Ţigănescĭ, unde 'şĭ-aŭ luatŭ prânzulŭ, aŭ plecatŭ, şi pe la orele şépte intrară în Ploescĭ.

Acolo singurulŭ otelŭ atuncĭ era al luĭ Marin Brutarul. Acelŭ otelŭ lăsa multŭ de doritŭ, maĭ cu sémă în ceia ce privesce curăţenia, ênsĕ alegerea nu era posibilă, şi astŭ-felŭ aŭ trebuitŭ sĕ se opréscă la elŭ.

Timpulŭ fiind frumosŭ, şi âncă ḑiuă, Alexandru se hotărî sĕ plece prin oraşŭ.

II

Dupĕ ce străbătu maĭ multe strade, uitându-se pe la tóte ferestrele, dupĕ cum facŭ toţĭ streiniĭ în generalŭ şi toţĭ tineriĭ în particularŭ, — maĭ cu osebire aceĭ carĭ iubescŭ maĭ multŭ sexulŭ frumosŭ, — de uă dată privirile séle se fixară la una din acele ferestre, unde vĕḑu pe uă fiinţă fórte gingaşe, care îşĭ avea ochiĭ plecaţĭ pe lucru.

Elŭ stătu câte-va minute în locŭ şi privind'o o recunoscu, căcĭ nu pentru prima óră o vedea.

In acelŭ intervalŭ ochiĭ eĭ se rădicară şi se fixară asupra luĭ cu uă căutătură a căreĭ espresiune arĕta că şi ḑênsa îlŭ recunoscuse.

Alexandru înţelegêndŭ că arŭ fi uă necuviinţă sĕ maĭ stea pe locŭ, plecă, dupĕ ce maĭ ântêiŭ o salută, la care salutare ea rĕspunse roşindu-se.

Strada fiindŭ lungă şi dréptă, elŭ întorcêndu'şĭ de maĭ multe orĭ capulŭ, o putea vedea, şi totŭ-d'auna privirile lorŭ se întâlnéŭ.

Cu vre-o douĭ anĭ înainte, Alexandru fusese la uă vie împrejurulŭ Ploescilor, şi pe acolo a vĕḑut'o trecêndŭ de câte-va orĭ; uă dată chiarŭ a întâlnit'o la têrgulŭ de la Valea-Călugăréscă.

Orĭ când ochiĭ lorŭ se întâlnéŭ, simţéŭ uă plăcere reciprocă uitându-se unulŭ la altulŭ. Nicĭ uă dată ênsĕ nu aŭ avutŭ ocasiunea a se întâlni în vre-uă familie pentru a putea face cunoscinţă.

Singura ocasiune, şi de care Alexandru a voitŭ sĕ profite, a fostŭ când a vĕḑut'o la têrgŭ, însĕ persóna care 'lŭ arŭ fi pututŭ presenta familieĭ aceleĭ domnişóre, 'ĭ-a spusŭ că părinţiĭ eĭ suntŭ fórte curioşĭ, fórte bănuitorĭ şi nu prea le place sĕ facă cunoscinţe.

Astŭ-felŭ eĭ nu se cunoscea de câtŭ din vedere, ênsĕ și unulŭ și altulŭ sciaŭ cine suntŭ.

Dupĕ vre-uă jumĕtate de oră Alexandru, reîntorcêndu-se, o regăsi în aceiașĭ posițiune la ferésträ.

A maĭ trecutŭ âncă uă dată, și din ce în ce privirile lorŭ deveneéŭ maĭ dulcĭ, maĭ elocuente, și se terminaŭ prin surîsurĭ.

Incepuse a se face întunericŭ.

Pe când se preumbla pe strade, Alexandru vĕḑuse la uă casă uă grădină cu florĭ frumóse. Elŭ aștepta pênĕ ce înoptă bine, și trecêndŭ de maĭ multe orĭ pe dinaintea acelei case, vĕḑu în fine pe uă servitóre eșindŭ la pórtă; elŭ se duse la dênsa și puindu'ĭ în mână uă monedă de argintŭ o rugă sĕ 'ĭ dea una din acele frumóse roze pe care dênsulŭ i le arĕtă.

Servitórea se furișă în grădină, alese pe cea maĭ frumósă din roze și 'ĭ-o aduse; elŭ dupĕ ce o luă și îĭ mulțumi, se depărtă cu pașĭ grăbițĭ.

Când ajunse înaintea ferestreĭ unde credea sĕ maĭ găséscă âncă pe aceia-ce căuta, vĕḑu că ea dispăruse.

Feréstra fiindŭ deschisă se hotărî sĕ arunce flórea pe feréstră, ênsĕ îndată îșĭ schimbă ideia gândindu-se ca nu cum-va sĕ fiă acolo vre-unulŭ din părințiĭ feteĭ.

Cu totulŭ contrariatŭ că nu o maĭ putu găsi la feréstră, și maĭ contrariatŭ âncă că se vedea silitŭ a se reîntórce la otelŭ, unde 'lŭ așteptaŭ pentru mâncare, elŭ plecă cu pașĭ repeḑĭ, și în câte-va minute ajunse la otelŭ.

Se urcă în cameră, puse roza într'unŭ paharŭ cu apă, în urmă se scoborî și intră în sala de mâncare unde îl așteptaŭ frate-sĕŭ și cumnată-sa, și cărora a trebuitŭ sĕ le spue causa care l'a făcutŭ sĕ întârḑieze. Eĭ rîseră de ceia-ce le spuse Alexandru; iérŭ cumnată-sa vĕḑêndu'ĭ graba de a 'șĭ termina mâncarea îĭ ḑise rîḑêndŭ :

— Nu arŭ fi maĭ bine sĕ eĭ mâncarea cu tine și sĕ mă-

nâncĭ pe drumŭ ducêndu-te la dênsa? Altŭ-felŭ riscĭ de a te îneca, ceia-ce te-arŭ face sĕ pierḍĭ și maĭ multŭ timpŭ.

— Este adevĕratŭ că suntŭ fórte impacientŭ de a o vedea pentru a 'ĭ putea vorbi séŭ celŭ puținŭ sĕ 'ĭ daŭ flórea, dérŭ aĭ dreptate sĕ 'mĭ observĭ că prea multŭ mĕ grăbescŭ. Póte că ceva maĭ têrḍiŭ voiŭ găsi maĭ bine ocasiunea de a o vedea singură.

Cu acéstă ideie elŭ se maĭ domoli; ênsĕ cum termină mâncarea se sculă, îșĭ aprinse țigara, sorbi caféua, séŭ maĭ bine ḍisŭ, o bĕu cu apă, se urcă în cameră, și dupĕ ce luă flórea se scoborâ cu mare grabă. Strebătu cu iuțélă stradele, ajunse în fine în dreptulŭ ferestreĭ, și bucuria se resfrânse pe figura luĭ, căcĭ o găsi la feréstră.

Casa nefiindŭ prea naltă, Alexandru se opri și salutând'o îĭ ḍise:

— Câtă plăcere simțŭ, domnișóră, revĕḍêndu-vĕ dupĕ unŭ intervalŭ de douĭ anĭ aprópe.

Dênsa roșindu-se și cu uă voce mișcată 'ĭ rĕspunse: — Cum! vĕ maĭ aduceṭĭ aminte de uă necunoscută pe care abia ațĭ zărit'o?

— Este adevĕratŭ că nu amŭ avutŭ fericirea de a vĕ face cunoscință, și sĕ credețĭ că acésta amú dorit'o din sufletŭ, ênsĕ déca nu amŭ pututŭ avea acéstă fericire nu va sĕ ḍică că 'mĭ sunteṭĭ necunoscută. Ḍiceṭĭ că abia v'am ḍăritŭ, îmĭ permiteṭĭ sĕ vĕ rĕspundŭ că memoria nu vĕ servesce bine. Dérŭ ceia-ce credŭ maĭ sigurŭ și care mĕ mâhnesce multŭ, este că 'mĭ vorbițĭ astŭ-felŭ judecândŭ dupĕ d-v., care negreșitŭ că m'ațĭ vĕḍutŭ fără a mĕ vedea, — că în fine abia m'ațĭ zăritŭ. Aduceți-vĕ aminte că v'amŭ vĕḍutŭ de maĭ multe orĭ ênsĕ, chiarŭ de v'așŭ fi zăritŭ numaĭ, âncă, arŭ fi fostŭ destulŭ, căcĭ sunteṭĭ din acele persóne pe care cine-va vĕḍêndu-le uă dată nu le póte uita.

— A! domnule, câtŭ sunteţĭ de galantŭ . . . Dérŭ nu așŭ voi sĕ rĕmâneţĭ în nişte ideĭ greșite. Imĭ ḑiceţĭ că așŭ fi judecatŭ dupĕ mine ḑicêndu-vĕ că abia m'aţĭ zăritŭ. Nu este exatŭ acésta; nu credeţĭ că eŭ v'amŭ vĕḑutŭ și cu tóte astea nu v'amŭ vĕḑutŭ. Când pentru ântêia óră am trecutŭ pe la vie unde eraţĭ, eŭ vĕ cunoscémŭ deja; uă amică a mea la care mĕ aflamŭ într'uă ḑi pe când d-v. trecéţĭ pe strada unde șéde dênsa; — acésta era tómna, înainte de a vĕ duce la vie, — v'a vĕḑutŭ, 'mĭ-a spusŭ că vĕ cunósce, și 'mĭ-a vorbitŭ multŭ bine de d-v. In urmă v'am vĕḑutŭ chiarŭ în séra aceleĭ ḑile la cofetărie, unde eramŭ cu muma mea și cu acea amică, cu care d-ta chiar aĭ vorbitŭ.

— 'Mĭ aducŭ prea bine aminte, și regretŭ fórte multŭ că nu amŭ ştiutŭ sĕ mulţumescŭ amiceĭ d-téle, care este și a mea, rĕspunse elŭ. Iĭ suntŭ fórte recunoscĕtorŭ, cu atâtŭ maĭ multŭ că dênseĭ datorezŭ că amŭ pututŭ atrage privirile d-v. asupra mea, fie chiarŭ pentru câte-va secunde, dênseĭ datorezŭ în fine acéstă vie mulţumire ce gustŭ în aceste momente.

— Déca în adevĕrŭ aceste momente vĕ suntŭ plăcute, apoĭ regretulŭ meŭ este cu atâtŭ maĭ mare, fiindŭ silită a vĕ lipsi de ele, căcĭ înţelegeţĭ bine că nu potŭ . . . Ce are sĕ crédă lumea care v'arŭ vedea aci sub feréstra mea. . .

— Inţelegŭ, domnișóră, aveţĭ dreptate, și mĕ retrag. Maĭ înainte ênsĕ sĕ 'mĭ permite-ţĭ a vĕ ruga sĕ 'mĭ face-ţĭ graţia a primi acéstă flóre.

— Insă. . .

— Nu suntŭ pentru dv. unŭ necunoscut, dupĕ cum singură a'ţĭ mărturisit'o; vĕ rogŭ dérŭ nu refusaţĭ. Și pentru ce a'ţĭ refusa'o? Ea pare atâtŭ de tristă pentru că amŭ smuls'o dintre surorile eĭ! Și lângă d-v. dênsa 'șĭ va regăsi pe una din acele surorĭ.

— Eĭ bine, o primescŭ, ênsĕ nu pentru acéstă comparaţiune pe care nu o merit, şi pe care o iaŭ ca simplu complimentŭ, dérŭ primesc flórea pentru . . . ca sĕ nu vĕ refusŭ.

Dérŭ aproposŭ — se grăbi dênsa a ḑice vĕḑênd că se cam încurcase în căutarea pretextuluĭ ce voia sĕ dea de primirea rozeĭ, — uitamŭ sĕ vĕ întrebŭ pentru ce vĕ găsiţĭ în Ploescĭ ?

— Trecŭ la băĭ.

— Aşa ! şi la care băĭ vĕ duceţĭ ?

— La Ellöpatak.

— Şi când plecaţĭ ?

— Mâine de diminéţă.

— Se vede că urâţĭ acestŭ oraşŭ de vreme ce vĕ grăbiţĭ sĕ 'lŭ părăsiţĭ.

— O, nu, dérŭ nu sunt singurŭ, însoţescŭ pe frate-meŭ şi pe cumnată-mea.

— Eĭ bine, vĕ urezŭ bunŭ voiajŭ, îĭ ḑise ea retrăgându-se şi închiḑênd feréstra.

Alexandru mulţumindu'ĭ, o salută surîḑêndŭ, şi plecă. Pênĕ a ajunge la capătulŭ stradeĭ elŭ îşĭ întórse capul de maĭ multe orĭ şi o vĕḑu la feréstră, avênd la sênu'ĭ roza ce 'ĭ dedese. Elŭ se opri unŭ momentŭ în locŭ, o maĭ salută âncă uă dată pentru a 'ĭ mulţumi de preţulŭ ce punea pe roza dată de dânsulŭ, şi în urmă disparu.

III

Séra fiindŭ frumósă, şi Alexandru mişcatŭ — ca orĭ care la etatea sea — de plăcută şi neaşteptată aventură nu se putea hotărî sĕ intre în casă, şi astŭ-felŭ urmândŭ a se preumbla merse înainte pênĕ ce ajunse la bariera Câmpineĭ.

Verdéţa câmpuluĭ inundatŭ de lumina luneĭ, atinse

mult inima sea; și lăsându-șĭ privirile sĕ rătăcéscă în spațiulŭ liberŭ, 'șĭ aprinse țigara, se rezemă de unŭ copacŭ și se dete cugetărilorŭ.

Cugeta elŭ óre la gentila și noua sea cunoscință? Se póte. Era chiarŭ probabilŭ; dér se maĭ póte încă, și acésta era și maĭ probabilŭ, că cugetarea sea nu avea nicĭ uă țintă ci mergea rătăcindŭ, ca și privirile séle peste câmpiĭ și peste délurĭ; erea efectulŭ impresiuneĭ ce totŭ-d'auna verdéța câmpuluĭ și lumina luneĭ producea asupra natureĭ séle. Vomŭ vorbi despre acésta maĭ têrḑiŭ.

Era aprópe o jumĕtate oră de cândŭ Alexandru se afla cu totulŭ cufundatŭ în gândirĭ, cândŭ o trăsură cu patru caĭ de lux, — înhămațĭ ca poștalion, avêndŭ clopoțeĭ și mergêndŭ în iuțélă sub pocnetulŭ biciuluĭ și gura surugiuluĭ — trecu pe lêngă Alexandru și eși pe barieră.

Alexandru deșteptat din visurile séle, se uită în trăsură în care vĕḑu — maĭ mult culcațĭ, — o damă și un bărbat; dama 'șĭ avea capul rezematŭ de pieptul bărbatuluĭ. Amêndouĭ eraŭ tinerĭ.

— Câțĭ suntețĭ de fericițĭ; esclamă Alexandru cu unŭ adânc suspin, și cu ochiĭ urmărindŭ trăsura. — De ce nu suntŭ eŭ acumŭ într'uă asemenea trăsură, avênd pe brațul meŭ o femeie pe care sĕ o iubesc și sĕ mĕ iubéscă; și sĕ mergŭ, sĕ mergŭ neîncetatŭ.

Douĕ ființe care sĕ se iubéscă de o potrivă cu unŭ amorŭ tandru, frenetic, străbătândŭ, în góna cailor și sunetulŭ armonistŭ alŭ clopoțeilor, câmpiĭ înverḑite, ape, vĕĭ și délurĭ pe uă asemenea nópte deliciósă; singurĭ, departe de orĭ-ce ochĭ și urechĭ indiscrete, putêndu-se lăsa în plină libertate a dulceluĭ transportŭ al amoruluĭ, nefiind nimenĭ care sĕ 'ĭ jeneze, nimic care sĕ 'ĭ incomodeze și sĕ 'ĭ opréscă din vêntulŭ fermecătorŭ alŭ inimi-

lorŭ lorŭ! O! Câtă fericire! câtă fericire! O! dómne. Décă vre-o dată ființa mea va trece pe sub ochiĭ tĕĭ, décă vederea ta se va opri cum-va asupră'mĭ și aĭ voi sĕ 'mĭ facĭ și mie parte din bunurile lumiĭ, — cu din care împărtășeștĭ pe creaturile téle, — te așŭ ruga, aș cere sĕ nu 'mĭ daĭ altŭ-ceva de câtŭ fericirea prin amor. Banĭ, glorie, tronurĭ, coróne păstrédă-le pentru alțiĭ : vorŭ fi fórte mulțĭ aceĭ carĭ sĕ 'țĭ céră din aceste darurĭ.

Fericirea în amorŭ! Suntŭ eĭ óre mulțĭ aceĭ carĭ aŭ acéstă fericire? Nu! suntŭ puținĭ, și maĭ puținĭ încă aceĭ carĭ avênd'o o pot înțelege, o știŭ prețui. Iarŭ din aceĭ carĭ o dorescŭ, cea maĭ mare parte morŭ fără a o fi pututŭ întâlni de câtŭ numaĭ în visurile lorŭ!...

Sfârșind aceste cuvinte se uită la ceasŭ, și dupĕ ce înălță în aerŭ unŭ adâncŭ suspinŭ, adăogă: Frumóse suntŭ și visurile cândŭ trista realitate nu vine sĕ le risipéscă.

Dér iată că deja suntŭ unŭ-spre-dece ore și mâine avemŭ sĕ plecămŭ de diminéță. La o parte déră visurĭ frumóse și, tóte nerealizabile...

Dăte în lăturĭ tu poezie și fă locŭ prozeĭ care mĕ aștéptă pentru a'mĕ însoți la otelŭ.

Și cu pașĭ rarĭ, călcândŭ alene, îșĭ reluă calea pe unde venise.

Ajungêndŭ la otelŭ se urcă în cameră, unde cea din têiŭ grije 'ĭ fu de a lăsa transparentele pentru ca lumina luneĭ sĕ nu 'ĭ maĭ isbéscă vederea și sĕ 'lŭ facă a voiaja iarășĭ prin lumea aeriană. Se desbrăcă iute, și culcându-se îșĭ zise: Dulce e și proza cândŭ e cine-va ostenitŭ.

La etatea sea, și fiindŭ și ostenitŭ, adórme cine-va îndată; acésta se întâmplă și luĭ Alexandru care dupĕ un cartŭ de oră începuse a gusta dulcéța prozeĭ.

A doua-di diminéța înainte de ora șépte fu deșteptatŭ de către Pavel.

— Aide, leneșule, scólă-te. Suntŭ șése ore și jumĕtate și trebue sĕ ne grăbimŭ a pleca, pentru ca sĕ mergemŭ maĭ pe recóre pênĕ ce vomŭ fi între munţĭ, și totŭ o dată sĕ putemŭ ajunge la Sinaia înainte d'a se face nópte. Imbracă-te și vino sĕ luăm caféua cu lapte.

— Caféua așa de diminéţă!...

Luaţĭ dv. căcĭ eŭ nu potŭ lua nimicŭ acum, — respunse Alexandru sculându-se și începândŭ sĕ se îmbrace. — Pênĕ ce veţĭ lua caféua, urmă elŭ, și va fi totulŭ gata pentru plecare, mĕ ducŭ sĕ umblu puţin prin orașŭ.

— Bine, dérŭ sĕ nu zăboveștĭ, căcĭ peste o jumĕtate oră celŭ multŭ vomŭ fi gata, ĭ'ĭ ḑise Pavel eșindŭ.

Dupĕ ḑece minute Alexandru fiindŭ îmbrăcatŭ, 'șĭ aprinse ţigarea și plecă. Cu séŭ fără intenţiune, pașiĭ sĕĭ se îndreptară în aceiașĭ direcţiune pe unde umblase în séra trecută, și dupĕ câte-va minute ajunse în strada unde locuia dênsa.

De departe Alexandru vĕḑu feréstra deschisă, și acésta 'l făcu sĕ 'șĭ grăbéscă pașiĭ. Ajungêndŭ în dreptulŭ ferestreĭ vĕḑu umblând prin cameră pe aceia ce dorea sĕ védă. Dênsa asemenea îlŭ vĕḑu și respunse surâḑêndŭ la salutarea luĭ. El voi sĕ se opréscă, ea ênsĕ se retrase maĭ în fundulŭ camereĭ; atuncĭ dênsulŭ contrariatŭ și mâhnitŭ, se depărtă.

Dupĕ vre-o douĕ-ḑecĭ de pașĭ întorcêndu'șĭ capul vĕḑu pe gentila sea cunoștinţă cu capul scosŭ pe feréstră și uitându-se dupĕ dênsulŭ. Elŭ se opri; érŭ ea dupĕ ce se uită împrejurŭ, în faţă, în susŭ și în josulŭ stradeĭ, și asigurându-se că nu o vede nimenĭ, lăsă sĕ 'ĭ caḑă din mână niște florĭ, și se retrase cu grabă.

Alexandru care se găsea pe partea opusă trecu strada d'acurmezișiŭ, ajunse sub feréstră și, la rêndulŭ sĕŭ uitându-se în prejuru'ĭ și asigurându-se că nu este nimenĭ

care sĕ 'lŭ véḑă, rădică florile: era unŭ micŭ buchetŭ de pansele.

După ce maĭ făcu câţĭ-va paşĭ, trecu iarăşĭ pe partea opusă, căutândŭ sĕ véḑă pe aceia care 'ĭ dase florile, pentru a 'ĭ putea mulţumi; camera ênsĕ era gólă. Atuncĭ elŭ se depărtă cu inima plină de mulţumire, atâtŭ pentru surprisa ce a avut primindŭ unŭ dar atâtŭ de gentilŭ şi elocuentŭ, câtŭ maĭ cu sémă că prin acésta se dovedea că dênsa s'a gânditŭ la elŭ, că l'a aşteptatŭ chiarŭ, cu tóte că nicĭ unŭ cuvêntŭ nu a fostŭ ḑisŭ de elŭ în séra trecută prin care sĕ fi făcutŭ a se înţelege că înainte de plecare are sĕ maĭ trécă pe la dênsa.

Déră este óre trebuinţă de cuvinte pentru ca două persóne, sĕ se pótă înţelege séŭ sĕ 'şĭ comunice ideile şi dorinţile lorŭ?

Ajunsŭ la capătulŭ stradeĭ, Alexandru îşĭ maĭ întórse capulŭ şi o vĕḑu la ferésträ uitându-se după dênsulŭ. Elŭ aduse de două orĭ la gură miculŭ buchetŭ, o salută şi cu paşĭ grăbiţĭ se întórse la otelŭ.

Găsi pe fratele sĕŭ şi pe cumnata sea luândŭ caféua.

— Bună diminéţa, jidove rătăcitorŭ, îĭ ḑise cumnata sea rîḑêndŭ. — Ce te aĭ făcutŭ de nu te amŭ maĭ vĕḑutŭ d'aséră de la masă? Nu ştiŭ cândŭ aĭ intratŭ astă-nópte, nicĭ cândŭ aĭ eşitŭ astăḑĭ.

Alexandru 'ĭ spuse cum 'şĭ a trecutŭ timpulŭ pênĕ nóptea târḑiŭ.

— Va sĕ ḑică mare parte din nópte 'ţĭ aĭ petrecut'o la raza luneĭ, semănândŭ gândirĭ, 'ĭ ḑise cumnata-sea.

— Aşa. Şi astăḑĭ, la raza sóreluĭ amŭ culesŭ ceia ce amŭ semănatŭ aséră. Iată privesce, 'ĭ ḑise elŭ arĕtându'ĭ florile.

— A! eştĭ fericitŭ muritorŭ déca poţĭ culege aşa de iute aceia ce semenĭ. In adevĕrŭ, étă unŭ micŭ, dérŭ gentilŭ, buchetŭ de gândirĭ . . .

Și ḑicêndŭ acestea Mathilda luă florile, le mirosi, și după ce le examină, adăogă:

— Suntŭ cu totulŭ fresce . . .

— Ca și persóna care mi le a datŭ. . . o întrerupse Alexandru.

— Și, negreșitŭ, ca și gândirile téle, — 'l întrerupse Mathilda la rândulŭ eĭ.

Insă ia aminte bine, gândirile adesea facŭ pe cine-va sĕ rătăcéscă.

— O! nu te teme; nu este nicĭ unŭ pericolŭ pentru mine. Și apoĭ nu totŭ-d'auna acelŭ care rătăcesce sĕ și pierde. Acésta depinde de la natura luĭ și de la calea pe care rătăcesce.

— Cu tóte acestea 'mĭ e témă de tine, căcĭ prea aĭ luat'o repede. Abia te-aĭ datŭ josŭ din trăsură și iată-te încurcatŭ într'o aventură. Sĕ plecămŭ maĭ iute, căcĭ, o repetŭ mĕ temŭ sĕ nu te perdemŭ p'aicĭ . . .

Dérŭ maĭ 'nainte de a pleca n'aĭ de gânŭ sĕ eĭ nimicŭ? Nu este unŭ cuvêntŭ că déca inima 'ţĭ este plină sĕ lașĭ stomaculŭ golŭ.

— Ia o cafea cu lapte, — 'ĭ adăogă Pavelŭ — și pênĕ atuncĭ noĭ ne urcămŭ ca sĕ așeḑămŭ în carŭ măruntișurile pe carĭ le amŭ scosŭ a séră.

— Bine, fie și așia — rĕspunse Alexandru. — Cu tóte că nu amŭ poftă sĕ iaŭ nimicŭ.

Dupĕ unŭ cuartŭ de oră eĭ părăsiră orașiulŭ; și pe la orele șépte și jumĕtate, eșiaŭ pe bariera Câmpineĭ.

Rĕcórea dulce a dimineţeĭ, vederea plăcută a délurilorŭ acoperite cu viţă, adăogaŭ încă la natura veselă și impresionabilă a călĕtorilorŭ noștri; și găsindu-se cu toţiĭ în cele maĭ bune disposiţiunĭ, făcură, prin glumele și rîsetele lor, sĕ trécă timpulŭ fórte repede. Astŭ-felŭ că, dupĕ ce se opriră la Câmpina vre o jumĕtate de oră, — în care timpŭ a făcutŭ onóre coșuluĭ cu mâncărĭ, ce a-

vea la trăsură, — ajunseră camŭ pe nesimţite la Comarnicŭ pe la orele două.

Acolo se opriră pentru a face conaculŭ; şi într'unŭ hanŭ destulŭ de miserabilŭ, 'şĭ luară prânzulŭ, compusŭ din ouĕ ferte, puĭ fripţĭ şi mezelurile ce avéŭ cu dânşiĭ.

Dupĕ două ore 'şĭ urmară calea înainte.

Culcatŭ, maĭ multŭ de câtŭ şeḑêndŭ, în gura chervanuluĭ, Alexandru privea — printre noriĭ albăstruĭ a'ĭ fumuluĭ de tutunŭ, — locurile acelea frumóse, posiţiunile plăcute şi variate carĭ, începêndŭ de pe la oraşiulŭ Câmpina, devinŭ din ce în ce maĭ interesante, cu câtŭ călătorulŭ înaintéḑă, şi se apropie maĭ multŭ de monastirea Sinaia.

Erea întâia óră cândŭ Alexandru părăsea Bucurescii pentru a străbate locurĭ muntóse; şi astŭ-felŭ ochiĭ sĕĭ obosiţĭ de privirea stérpă, uscată şi veştedă ce'întâlnescŭ ochiĭ acelora carĭ trăescŭ în capitală, simţi o mulţumire mare repausându-se pe verdéţa dulce şi plină de voiciune a braḑilorŭ mândri şi plinĭ de viaţă, carĭ acoperŭ munţiĭ din jurulŭ monastireĭ Sinaia.

De unde pênĕ atuncĭ elŭ era veselŭ şi nebunaticŭ, rîḑêndŭ pentru glumele ce făcea din cele maĭ micĭ lucrurĭ, de uă dată deveni tăcutŭ, seriosŭ şi gânditorŭ.

— Dérŭ ce aĭ? 'lŭ întrebă cumnata sea.

— N'amŭ nimicŭ — rĕspunse elŭ machinalicesce.

— Parĭ a fi tristŭ?

— Nu suntŭ de câtŭ gânditorŭ.

— Te a ajunsŭ dorulŭ iubitelorŭ pe care le aĭ lăsatŭ în Bucurescĭ?

— O, nu. Abia amŭ plecatŭ de lângă dânsele.

— Adevĕratŭ! şi seriosŭ că nu te gândescĭ la ele?

— De când amŭ plecatŭ numaĭ acumŭ 'mĭ aduseĭ aminte, şi acésta pentru că 'mĭ aĭ vorbitŭ de dânsele.

— Ferice de ele! Astŭ-felŭ dérŭ 'mĭ vor fi datóre recunoscinţă?

— Pentru ce?

— Pentru că te amŭ făcutŭ sĕ 'ţĭ aducĭ aminte de dânsele.

— Ce mare lucru! — rĕspunse elŭ cu unŭ zîmbetŭ plinŭ de ironie şi uşiurinţă.

— Aĭ dreptate. Tristă mângâere pentru ele cândŭ ar sci că a trebuitŭ sĕ fie cineva pentru ca sĕ te facă a 'ţĭ aduce aminte că plecândŭ de la ele le aĭ promisŭ la fie-care în parte, sĕ înţelege, a le iubi totŭ-d'auna, şi acum nicĭ că 'ţĭ maĭ aducĭ aminte.

— Este adevĕratŭ. Insă tocmaĭ pentru că aceiaşĭ promisiune amŭ făcut'o la tóte, apoĭ credŭ că este bine sĕ nu 'mĭ o îndeplinescŭ către nicĭ una, ca nu din întâmplare sĕ mĕ gândescŭ la una maĭ multŭ de câtŭ la cele-l-alte, ceia ce le arŭ face pe ele sĕ se mâhnéscă, şi pe mine sĕ comitŭ o nedreptate.

— Sĕrmanele, câtŭ le plângŭ! Şi maĭ cu sémă pe biata Tinca care te iubesce aşia de multŭ. Alaltă-séră 'mĭ a vorbitŭ tótă séra numaĭ de tine, şi'amŭ plâns'o în mine când amŭ vĕḑutŭ câtŭ de tare este amorulŭ eĭ şi cât este de slabŭ alŭ tĕŭ.

— Negreşitŭ că este slabŭ pe câtŭ timpŭ 'lŭ împarţŭ, rĕspunse elŭ surîḑêndŭ.

— Facĭ rĕŭ de o trateḑĭ cu atâta uşurinţă, căcĭ amorulŭ eĭ este prea seriosŭ.

— Unŭ cuvêntŭ maĭ multŭ ca alŭ meŭ să fie maĭ uşurelŭ. Déca arŭ avea aceiaşĭ seriositate ca alŭ eĭ, apoĭ atuncĭ . . .

— Atuncĭ, 'lŭ întrerupse Mathilda camŭ supĕrată, nu te aĭ maĭ închina la maĭ multe zeităţĭ d'uă-dată; nu 'ţĭ aĭ maĭ împărţi inima între maĭ multe, micşorândŭ pe fie care ḑi părticica dată fie-căreia pentru ca sĕ poţĭ împăr-

tășĭ pe uă nouă cunoscință, precumŭ ți se întêmplă astă-ḑĭ.

Negreșitŭ, că décă în gândurile în care eraĭ cufundatŭ, cele de la Bucurescĭ nu avéŭ nicĭ o parte, causa este că o nouĕ stea a venitŭ sĕ eclipseze pe acele carĭ luceaŭ în inima tea. Că, ca noutate 'țĭ inspiră totŭ interesulŭ, 'țĭ absórbe tótă gândirea, dérŭ acésta pentru unŭ momentŭ numaĭ, pênĕ când o alta va veni la rândulŭ eĭ sĕ o eclipseze, sĕ o dea josŭ de pe tronulŭ inimeĭ d-téle, tronŭ care neîncetatŭ sĕ clétină, și pe care multe, dérŭ scurtŭ timpŭ, aŭ domnitŭ.

— Bravo! Cu câtă căldură îmbrățișeḑĭ causa amicelorŭ téle! — 'ĭ ḑise soțulŭ eĭ rîḑêndŭ, și apucând'o de bărbie. —

Când arŭ ști Tinca ce apĕrătorŭ înfocatŭ are în tine...

— De nu 'mĭ arŭ fi chiarŭ amică încă așĭ vorbi totŭ astŭ-felŭ, când așĭ vedea o femeie iubindŭ seriosŭ pe unŭ bărbatŭ care îndată ce plécă de lângă dênsa, o uită fără a nu se maĭ gândi chiarŭ la ea; dânduĭ și inima și gândirea întrégă celeĭ dintêiŭ ființe ce întâlnesce, celeĭ maĭ nouĭ cunoscințe ce face.

— Liniștește-te pentru amica d-téle, 'ĭ ḑise Alexandru zâmbindŭ, loculŭ sĕŭ nu i l'a luatŭ nimenĭ; ea chiarŭ are pe celŭ maĭ bunŭ. Suntŭ datorŭ ênsĕ sĕ facŭ o rectificare la cele ce aĭ ḑisŭ. Află că pe tronulŭ inimeĭ mele nu a domnitŭ încă niminĭ. Tóte pênĕ acumŭ nu aŭ ocupatŭ locŭ de câtŭ pe treptele luĭ; și te asigurŭ că acela ocupatŭ de Tinca este pe o tréptă maĭ susŭ ca alŭ celorŭ l-alte. Séŭ maĭ bine ḑisŭ, — adăogă elŭ voindŭ sĕ facă pe cumnată-sea sĕ rîḑă, vĕḑênd'o seriósă și supĕrată, — tóte nu aŭ făcutŭ de câtŭ sĕ atingă căptușiala inimeĭ mele, în vreme ce amica și protegiata d-tale a străpuns'o chiarŭ.

— Suntŭ nebună eŭ că vorbescŭ cu tine seriositățⁱ— rĕspunse Mathilda supĕrată.

— Eĭ bine, déca te superĭ sĕ nu maĭ vorbimŭ, îĭ ḑise Alexandru.

Și aprinḑêndu-șĭ țigarea redeveni iarășĭ tăcutŭ și gânditorŭ.

Dupĕ maĭ multŭ timpŭ de tăcere Alexandru arĕtândŭ cumnată-seĭ aceĭ munțĭ din prejurulŭ Sinai, carĭ facŭ unŭ contrastŭ uniĭ cu alțiĭ prin goliciunea lorŭ atâtŭ de mare (Bucegiĭ), pe câtŭ ceĭ l'alțĭ suntŭ acoperițĭ de braḑĭ, îĭ ḑise, cu unŭ aerŭ melancolicŭ și cu o ḑâmbire tristă :

— Veḑĭ acelŭ munte atâtŭ de golŭ séŭ acoperitŭ cu pietrișŭ alăturĭ cu unŭ altulŭ acoperitŭ de braḑĭ ?

— Negreșitŭ că 'lŭ vĕdŭ, rĕspunse Mathilda.

— O credŭ ; însĕ nu științ că acelŭ munte, prin goliciunea luĭ, îmĭ vorbește, și îmĭ vorbește astŭ-felŭ cum sĕ 'lŭ potŭ înțelege seŭ maĭ bine ḑisŭ, mĕ face sĕ mĕ înțelegŭ pe mine însu'mĭ.

— Cum ! Aĭ începutŭ a nu te maĭ înțelege nicĭ chiarŭ tu însu'țĭ ?

— Din contra. Décă nu m'amŭ înțelesŭ pênĕ astă-ḑĭ acumŭ ênsĕ începŭ a mĕ înțelege.

— Se póte ! ênsĕ eŭ nu înțelegŭ nimicŭ din ceia-ce vorbeștĭ. Să vedemŭ, esplică-te . . .

— Maĭ ântâiŭ iată reflecțiunile mele la vederea lorŭ : acelŭ munte acoperitŭ de verdéță îmĭ închipuesce pe omulŭ tênĕrŭ plinŭ de viață, de ilusiĭ și de speranțe, a căruĭ inimă, avêndŭ aceia ce 'ĭ trebue, se simte plină, și astă pliniciune 'ĭ dă mulțumirea, fericirea chiarŭ. Muntele celŭ golŭ îmĭ înfățișéḑă pe omul bĕtrânŭ, lipsitŭ de speranțe, căḑutŭ în decepțiunĭ, a căruĭ inimă este plină numaĭ de goliciune . . .

— Eĭ bine, óre tu aĭ devenitŭ bĕtrânŭ ? — îlŭ întrerupse Mathilda, — nu maĭ aĭ speranțe, eștĭ căḑutŭ în

decepţiune, óre ce voeştĭ sĕ facĭ comparaţiune între tine şi goliciunea aceluĭ munte ?

— Nu, dérŭ astă reflecţiune la vederea luĭ m'a făcutŭ sĕ înţelegŭ ceia-ce de câtŭ-va timpŭ simţémŭ fără a înţelege.

Suntŭ têněrŭ, plinŭ de speranţe şi ilusiunĭ, inima mea nu este strânsă de nicĭ uă durere, nicĭ unŭ suvenirŭ trist nu umbresce sufletulŭ meŭ ; iubesc plăcerile pe carĭ totŭ-d'auna le găsescŭ ; îmĭ placŭ femeile cărora eŭ nu le displac ; aŭ ochĭ negri a cărorŭ privire dulce şi plină de focŭ mĕ îmbată de voluptate, ochĭ albaştri a cărorŭ privire langurósă şi visătóre mĕ transportă, ochĭ verdĭ, a cărorŭ privire vie şi pătrundĕtóre, de şi îmĭ dice sĕ nu mĕ încredŭ lorŭ, aŭ ênsĕ farmecŭlŭ acela care atrage, care îmbată şi ne face a merge în prăpastie chiarŭ cândŭ o vedemŭ deschisă înaintea nóstră, în fine suntŭ pentru plăcerĭ şi plăcerile pentru mine.

Şi cu tóte astea este câtŭ-va timpŭ de cândŭ adesea, şi prea adesea mĕ simţŭ obositŭ în mijloculŭ plăcerilorŭ chiarŭ. Uă mulţumire îmĭ umbresce sufletul, ceva îmĭ strânge inima, şi nicĭ privirile pline de farmecŭ, de voluptate şi de langóre a acelor ochĭ, nicĭ zâmbetulŭ dulce, nicĭ îmbrăţişările tandre şi călduróse ale drăgălaşelorŭ fiinţe, lângă carĭ altă-dată mĕ simţeamŭ transportatŭ, nu potŭ sĕ risipéscă astă nemulţumire a sufletuluĭ meŭ, astă obosélă a inimeĭ mele, simţită, dérŭ ne înţelésă pênĕ astă-dĭ.

Acumŭ ênsĕ cândŭ privescŭ goliciunea acestuĭ munte, înţelegŭ oboseala mea în mijloculŭ plăcerilor, şi nemulţumirea în braţele femeilorŭ chiarŭ : verdeaţa lipsesce acestuĭ munte pentru ca elŭ sĕ pótă fi totŭ aşa de frumosŭ ca şi celŭ de lângă dênsulŭ ; amorulŭ lipsesce inimeĭ mele pentru ca sĕ fiă senină şi plină de dulcĭ trans-

porturĭ, amorulŭ care sĕ umple golulŭ ce de maĭ multŭ timpŭ îlŭ simţŭ, şi pe care astă-ḑĭ 'lŭ înţelegŭ.

Ḑicêndŭ acestea elŭ fixă cu uă căutătură pătrunḑĕtóre muntele celŭ acoperitŭ de braḑĭ, ca cumŭ arŭ fi voitŭ sĕ facă a trece în inima sea frăgezimea şi verdéţa luĭ.

IV

Sórele căḑuse deja dupĕ munţĭ şi numaĭ umbra razelor séle maĭ aruncaŭ âncă uă slabă şi palidă culóre pe verdéţa multŭ pronunţată a braḑilor, cândŭ chervanulŭ începu sĕ urce acea cóstă atâtŭ de grea şi obositóre, pe atuncĭ, — şi în timpurĭ ploióse, primejdióse chiarŭ, — care ducea susŭ la monastire.

Vre uă jumĕtate oră a trecutŭ pênĕ ce chervanulŭ sĕ urce acea cóstă, astŭ-felŭ că era maĭ nópte cândŭ elŭ intră în curtea monastireĭ.

Acolo eraŭ âncă alte două chervane; şi pe galeria din curte, a încăperilorŭ destinate pentru pasagerĭ, se aflaŭ maĭ multe femeĭ, între carĭ, una maĭ cu sémă, frumuşică.

Junele nostru, care prin uă repede aruncătură de ochĭ, ḑări pe acea frumuşică, începu a da ocolŭ împrejurulŭ eĭ; şi fiindŭ din natura luĭ fórte espeditivŭ îĭ făcu îndată cunoscinţă, séŭ, maĭ bine ḑisŭ, începu sĕ 'ĭ vorbéscă.

In voiajŭ cunoscinţele se facŭ fórte lesne, maĭ cu sémă cândŭ este cine-va tânărŭ, cu unŭ fisicŭ plăcutŭ şi de unŭ naturelŭ veselŭ; aşa că frumuşica damă nu părea a fi contrariată cândŭ junele Alexandru 'ĭ adresă cuvêntulŭ; din contră, se vede că 'ĭ făcu plăcere, căcĭ după câte-va momente de uă convorbire compusă din acele cuvinte banale, ce totŭ-d'auna se întrebuinţéḑă la începutulŭ uneĭ cunoscinţe, maĭ cu sémă cândŭ cunoscinţa se impune, ca sĕ ḑicŭ aşa între două persóne, fără ca sĕ fie uă a treia pentru a o mijloci, — dênsa începu a râde

de glumele ce Alexandru scia sĕ le facă la timpŭ, și totŭ-d'auna în un modŭ plăcutŭ, și sfârși prin a le face și ea. Astŭ-felŭ, dupĕ un fórte scurtŭ intervalŭ, se stabili între dênșiĭ unŭ începutŭ de familiaritate.

— La ce băĭ mergeţĭ, dómnă, — uă întrebă elŭ.

— La Zaizon.

— Aţĭ maĭ fostŭ vre uă dată în acele locurĭ?

— Pentru întâia óră mergŭ acum.

— Și, negreșitŭ, de plăcere, nu de trebuinţă.

— Maĭ multŭ de trebuinţă. Unŭ copilŭ alŭ meŭ pătimește de scrofule și mediculŭ 'mĭ a prescrisŭ cu multă seriositate aceste băĭ atâtŭ pentru copilŭ câtŭ și pentru mine.

— Suferiţĭ de ceva, dómnă?

— Nu suferŭ de nimicŭ, dérŭ uă indisposiţie, uă lângóre, uă slăbiciune simţŭ în corpulŭ meŭ de câtŭ-va timpŭ, și mi s'a ḑisŭ că amŭ trebuinţă sĕ schimbŭ aerulŭ.

— In adevĕrŭ, esteriorulŭ d-v. departe de a spune că a'ţĭ suferi de vre-uă bólă fisică, elŭ esprimă sănĕtatea; ênsĕ observêndŭ cine-va maĭ bine, vede în figura d-v. resfrângêndu-se umbra uneĭ întristărĭ, ceia se totŭ-d'auna însemnéḑă uă bólă morală, uă suferinţă provenită din causa óre-căreĭ dorinţe la care cine-va ţintéză și încă nu a ajunsŭ, séŭ lipsa vre uneĭ mulţumirĭ pe care cine-va o caută dérŭ nu o găsește saŭ nu o posedă ...

— Sunteţĭ medicŭ? — îlŭ întrerupse dênsa cu uă zâmbire în care supărarea și óre-care ironie abia se putéŭ zări printre dulcéţa de care era însoţită.

— Nu, dómnă, nu suntŭ medicŭ, și nicĭ amŭ idéie chiarŭ de medicină, însă nu este trebuinţă sĕ cunóscă cine-va medicina pentru a vedea și a înţelege că rĕulŭ de care suferiţĭ nu provine din uă bólă fisică, ci... dérŭ vĕ rogŭ iertaţi-mĭ că 'mĭ permitŭ aceste observaţiunĭ indiscrete, póte, pe carĭ fără voe 'mĭ le amŭ exprimatŭ, și

fără se sciŭ chiarŭ, preocupatŭ fiind de ceia ce ochiĭ meĭ citescŭ, privindu-vĕ.

— Atuncĭ, se vede că sunteţĭ fisiognomistŭ séŭ celŭ puţinŭ credeţĭ a fi.

— Mĕ credŭ maĭ puţinŭ de câtŭ aş fi. Insĕ vĕ mărturisescŭ că orĭ cândŭ întâlnescŭ fisiognomiĭ plăcute, simpatice, asupra cărora ochiĭ meĭ simtŭ mulţumire a se opri, se întâmplă fórte rarŭ ca sĕ mĕ înşelŭ în ceia ce eĭ vĕdŭ; maĭ cu sémă cândŭ acea persónă îmĭ inspiră interesŭ.

— Nu ştiŭ cum se va fi întâmplatŭ altă dată, dérŭ acumŭ, celŭ puţin, vĕ spuiŭ că vĕ înşelaţĭ, — îlŭ întrerupse ea óre cum încurcată şi roşindu-se pentru cuvíntele pe carĭ Alexandru le pronunţă cu unŭ tonŭ dulce şi însoţindu-le de uă privire atâtŭ de espresivă în câtŭ chiarŭ dacă aceste cuvintc nu arŭ fi fostŭ de ajunsŭ pentru ca sĕ se vaḑă în ele uă declaraţiune directă, totuşĭ acea privire arŭ fi vorbitŭ în destulŭ pentru ca sĕ nu lase juneĭ femeĭ nicĭ uă îndoială despre înţelesulŭ lorŭ.

— Se póte, rĕspunte Alexandru, care în acele momente privea uă broşe la pieptulŭ juneĭ femeĭ. — Imĭ permite'ţĭ sĕ vĕ întrebŭ cine este acea persónă, al căreĭ portretŭ purtaţĭ în acéstă broşe. Nu credŭ că aşŭ comite vr'o indiscreţiune cu acésta, pe câtŭ timpŭ este unŭ portretŭ espusŭ la vedere, ceia ce mĕ face sĕ credŭ că póte sĕ fie al soţuluĭ d-v.?

— Astă dată nu vĕ înşelaţĭ, este portretulŭ soţuluĭ meŭ.

— Décă astă dată nu mĕ înşelŭ, atuncĭ ertaţi-mĭ a vĕ spune că nicĭ în ceia ce v'amŭ ḑisŭ pênĕ acumŭ nu m'amŭ înşelatŭ.

Uă roşéţă care inundă figura juneĭ femeĭ la aceste cuvinte, precumŭ şi espresiunea trăsurilor şi a tonuluĭ

încurcatŭ cu care rĕspunse, arătaŭ în destulŭ că A-
lexandru în adevĕrŭ nu se înșelase.

Portretulŭ din acea broșe era al unuĭ omŭ maĭ multŭ bĕtrânŭ, a căruĭ fisionomie fórte comună precumŭ și espresiunea rece și aspră, formaŭ unŭ contrastŭ mare cu soția sea — care abia putea sĕ aibă vêrsta de 20 anĭ, și a căreĭ figură cu trăsurĭ distinse, cu espresiunea viă și dulce, lăsa sĕ se înțelégă că întristarea bine vĕḑută séŭ înțelésă de Alexandru, era causată prin contrastulŭ ce formaŭ aceștĭ nepotrivițĭ soțĭ.

Din fericire pentru juna femeie, care cum amŭ spusŭ era atâtŭ de confusă vĕḑêndŭ că junele nostru indiscretŭ a pătrunsŭ în interiorulŭ sĕŭ. Arhondarulŭ, séŭ iconomulŭ monastireĭ veni sĕ le spue că cina este gata și sĕ poftéscă și d-lorŭ, căcĭ toțĭ ceĭ-l-alțĭ visitatorĭ suntŭ deja la masă.

Abia acele din urmă cuvinte ale arhondaruluĭ fură pronunțate, și juna nóstră d-nă se și depărtă cu mare grabă, atâtŭ pentru ca sĕ nu lase timpŭ luĭ Alexandru a observa confusiunea în care se găsea, cum și pentru că auḑindŭ că tótă lumea se află deja la masă și numaĭ eĭ douĭ lipsescŭ și sĕ nu atragă asupră'ĭ óre-carĭ bănuelĭ. Acéstă ideie 'ĭ a maĭ măritŭ âncă confusiunea, și cândŭ a intratŭ în sala de mâncare era fórte mișcată; norocire ênsĕ că fiindŭ lume multă âncă nu se așeḑase toțĭ, și astŭ-felŭ n'a fostŭ observată, nicĭ lipsa eĭ, nicĭ câtŭ era de mișcată.

Alexandru ênsĕ departe de a împărtăși aceiașĭ grabă și în locŭ de a rĕspunde la invitațiunea ce i se făcuse, rĕmase în nemișcare cu ochiĭ dupĕ dênsa.

— La dracu sĕ mergețĭ împreună și arhondarŭ și bucătarŭ — esclamă elŭ cu mânie. — Sĕ mĕ întrerupă tocmaĭ acum cândŭ începusemŭ sĕ mergŭ binișorŭ! Când cuvintele mele începuse sĕ o încălḑéscă, sĕ o misce; în

fine cândŭ mĕ simţémŭ așa de bine lângă dênsa, sĕ fiă întreruptŭ din astă plăcere de către acestŭ trântorŭ — care venea cu zâmbetulŭ pe buze, ca cum ar fi fostŭ sigurŭ că o sĕ ne mulţuméscă fórte multŭ aceia ce a-vea sĕ ne spuie. — Fiinţă brută care crede că viaţa consistă în mâncare, că omulŭ este născutŭ în acestŭ scopŭ.

Pĕcătosŭ bucătarŭ! Nu putea sĕ maĭ întêrḑieze? Neîndemnăticulŭ! Nu putea face sĕ i se arḑă bucatele?...

— Dérŭ nu viĭ la masă? îl întrebă cumnată-sea, care venea spre dênsulŭ în acelŭ momentŭ — și ce te a găsitŭ de vorbeștĭ singurŭ? Orĭ dăscânţĭ la stele?

— Amŭ dăscântatŭ pênĕ acumŭ, dérŭ nu la stele, séŭ maĭ bine ḑisŭ, sub stelele dupĕ cerŭ amŭ descântatŭ uă stea de pe pĕmêntŭ.

— Amŭ vĕḑut'o. O stea cu ochiĭ albaștri! o stea...

— A căreĭ lucire a aruncatŭ óre-care lumină în întunericulŭ inimeĭ mele, — o întrerupse Alexandru.

— Pentru câte-va momente,— îĭ respunse cumnată-sea.

— Fie chiarŭ pentru câte-va momente, totŭ este bine ca lumina sĕ încépă a se face în inima mea.

— Cu o natură ca a ta mĕ temŭ ca inima-ţĭ sĕ nu fiă totŭ-d'auna în întunericŭ séŭ așŭ putea ḑice că lumina pătrunḑêndŭ într'ênsa nu arŭ avea ce sĕ lumineḑe.

— Se póte sĕ aibĭ dreptate, dér lăsândŭ viitoruluĭ sarcina de a 'ţĭ da séŭ nu dreptate, de a 'ţĭ spune décă leaĭ înșelatŭ saŭ nu în modulŭ cumŭ astăḑĭ judecĭ, dupĕ nisce aprecierĭ de circumstanţe, natura mea, sĕ ne grăbimŭ, câtŭ pentru acumŭ, de a merge la masă.

— Pênĕ acumŭ nu eraĭ așa de grăbitŭ. Pare că nicĭ chiarŭ te gândeaĭ că este timpulŭ meseĭ, îĭ rĕspunse Mathilda surâḑêndŭ.

— Nu numaĭ că nu mĕ gândémŭ dérŭ încă amŭ fostŭ fórte contrariatŭ cândŭ acelŭ trântorŭ de călugĕrŭ a venitŭ sĕ ne facă aséstă comunicare, pe care departe de a

o primi cu acea mulţumire, — de care dênsulŭ părea a fi sigur, — pe mine, celŭ puţinŭ, m'a desolatŭ! căcĭ mĕ găsiamŭ aşa de bine lângă acea persónă, care este atâtŭ de drăguţă . . .

— In câtŭ te făcuse sĕ uiţĭ că omulŭ nu póte trăi numaĭ cu ilusiunea — îlŭ întrerupse Mathilda . . .

— Ce vreĭ, dragă cumnăţică, suntŭ în vêrsta aceia în care ilusiunea, şi încă chiarŭ plăcerea, dă maĭ multă hrană corpuluĭ de câtŭ póte sĕ dea materia.

Conversaţiunea între Alexandru şi cumnată-sea se sfârşi aci, căcĭ eĭ ajunseră în sala de mâncare unde toţĭ ceĭ l'alţĭ óspeţĭ eraŭ deja aşejaţĭ la masă.

Cea d'ântêiŭ preocupare a luĭ Alexandru fu de a căuta unŭ locŭ lângă noua şi gentila sea cunosciuţă, ênsĕ sosindŭ prea târḑiŭ şi loculŭ de elŭ doritŭ fiindŭ ocupatŭ, căută sĕ se aşeḑe astŭ-felŭ ca celŭ puţinŭ să pótă fi în faţa eĭ.

Astă dată isbuti binişiorŭ, căcĭ se aşeḑă chiarŭ în faţa cumnată-seĭ, care ocupase loculŭ de la drépta aceleĭ dame, aşia în câtŭ o putea privi maĭ bine şi maĭ fără jenă de câtŭ décă arŭ fi ocupatŭ loculŭ alăturĭ de dênsa.

Prânḑulŭ, séŭ maĭ dreptŭ ḑisŭ, cina, căcĭ eraŭ orele nouĕ aprópe, a duratŭ vre uă treĭ carturĭ de oră, în care timpŭ conversaţiunea fiindŭ generală şi compusă din acele întrebărĭ obicĭnuite între călĕtorĭ, adică: unde vĕ duceţĭ? Cunoşteţĭ acele locurĭ? Suntŭ ele frumóse? etc. etc., ne avêndŭ nimicŭ care sĕ intereseze nicĭ pe d-v. iubiţĭ lectorĭ, nicĭ pe mine, vomŭ trece asupra eĭ; şi părăsindŭ împreună cu óspeţiĭ sala de mâncare, sĕ mergemŭ în coridorulŭ principalŭ alŭ monastireĭ, unde ne aştéptă caféua.

V

Pentru cine cunósce posițiunile frumóse în mijloculŭ cărora este așezată monastirea Sinaia, precumŭ și perspectiva încântătóre ce farmecă ochiĭ acelorŭ carĭ privescŭ din coridorulŭ principalŭ, vorŭ putea sĕ înțelégă maĭ bine aceia ce amŭ sĕ descriŭ, căcĭ nicĭ amŭ talentulŭ de a putea sĕ exprimŭ impresiunile mele, nicĭ pana mea nu are atâta agerime pentru ca sĕ pótă reproduce cu fidelitate maĭ cu sémă cele amănunte carĭ facŭ maĭ bine simțită frumusețea locurilorŭ ce voescŭ sĕ descriŭ. Mi s'a întêmplatŭ totŭ-d'auna că tocmaĭ atuncĭ când amŭ voitŭ sĕ exprimŭ maĭ multŭ și maĭ bine, amŭ exprimatŭ maĭ puținŭ și maĭ rĕŭ. Nu tutulorŭ este datŭ sĕ pótă exprima simțimêntele și impresiunile lorŭ.

Insĕ pentru aceĭ carĭ n'aŭ visitatŭ acele locurĭ, mĕ voiŭ sili a le face uă descriere generală a principalelorŭ puncte din frumósa și măréța posițiune în mijloculŭ căreia, dupĕ cumŭ amŭ ḑisŭ, este așeḑată monastirea.

Privindŭ cine-va din coridorulŭ principalŭ, acelŭ care are vederea la drumŭ, vede la drépta munțiĭ numițĭ Bucegiĭ, carĭ, deși neacoperițĭ de braḑĭ, nu lipsescŭ însĕ de a avea unŭ aspectŭ măreţŭ și impunătorŭ atâtŭ prin goliciunea lorŭ, — goliciune ce reese și maĭ bine fiindŭ alăturĭ cu alțĭ munțĭ îmbrăcațĭ în verdéță vie și dulce a braḑilorŭ — câtŭ și prin înălțimea care îĭ facc sĕ predomine peste toțĭ ceĭ l'alțĭ; iarŭ la stânga unŭ altŭ cordonŭ de munțĭ carĭ formezŭ unŭ contrastŭ atâtŭ de mare — despre care amŭ vorbitŭ în capitolele precedente — cu munțiĭ Bucegiĭ prin mulțimea și frumusețea braḑilorŭ de carĭ suntŭ acoperițĭ.

In pólele acestorŭ din urmă munțĭ curge apa Prahoveĭ, iar maĭ susŭ de valea Prahoveĭ, între ambele cor-

donurĭ de munţĭ, este şoséua care de la înălţimea coridoruluĭ, şi în timpulŭ nopţeĭ, pare a fi o pânḑă înălbită întinsă pe iarbă pentru a se usca. Linia şoseleĭ fiind dréptă, ochiulŭ póte urmări şi vedea la o distanţă fórte mare pe acea cale, care ḑiua şi nóptea este frecuentată de care încărcate cu provisiĭ şi cu cherestea.

Pe acelŭ timpŭ nu era încă ḑidită nicĭ o casă din mulţimea celorŭ clădite astă-ḑĭ în pólele monastireĭ, şi carĭ de şi prin frumuseţea architectureĭ lorŭ plină de gustŭ şi cochetărie aŭ împodobitŭ acele locurĭ, ênsĕ le aŭ transformatŭ cu totulŭ, dându-le aspectulŭ unuĭ oraşiŭ. Pe atuncĭ ochiulŭ întâlnea acolo natura în tótă simplitatea şi frumuseţea eĭ, şi celŭ care se găsea întrânsele era transportatŭ nu numaĭ de aspectulŭ încântătorŭ alŭ lor dér maĭ cu sémă de mulţumirea de a fi departe de oraşŭ, departe de totŭ ce iarŭ fi pututŭ aminti oraşulŭ unde omulŭ este atâtŭ de multŭ frământatŭ de grijiĭ şi supărărĭ, şi în care viaţă chiarŭ când este ea presărată cu plăcerĭ, devine monotonă şi obosesşte atâtŭ corpulŭ câtŭ şi maĭ cu sémă suflelulŭ...

Luna, aprópe plină, îşĭ înălţa măréţa eĭ frunte peste bradiĭ munţilorŭ de la stânga, inundândŭ cu lumina sa vie întréga parte dréptă, precumŭ şi partea exterióră a monastireĭ.

Era o séră deliciósă; temperatura atâtŭ de dulce în câtŭ cineva de narŭ fi avutŭ munţiĭ înaintea ochilorŭ ar fi creḑutŭ că se găsesce la câmpŭ iar nicĭ-cumŭ între munţĭ, şi maĭ cu seamă la o înălţime ca aceia în care se află situată monastirea.

Toţĭ óspeţiĭ eraŭ aşeḑaţĭ da lungulŭ coridoruluĭ unde li se servise caféua.

Despărţiţĭ în maĭ multe grupe, eĭ îşĭ comunicaŭ uniĭ altora impresiunile maĭ multŭ séŭ maĭ puţin viĭ, dupĕ cumŭ naturele eraŭ maĭ multŭ séŭ maĭ puţin suscepti-

bile a fi atinse, mișcate de frumusețea locurilorŭ și dulcéța timpuluĭ.

Singurŭ Alexandru era tăcutŭ.

Elŭ privea cu nesațiŭ aceĭ brađĭ a cărorŭ verdéță dobândise unŭ tonŭ și maĭ dulce prin reflecțiunea lumineĭ argintie a luneĭ.

In primulŭ capitolŭ v'amŭ spusŭ că era întêia-óră când Alexandru părăsea Bucuresciĭ pentru a străbate locurĭ muntóse, și că elŭ are unŭ caracterŭ veselŭ și impresionabilŭ; puține cuvinte amŭ sĕ maĭ adaogŭ pentru a vĕ putea face sĕ 'lŭ cunóșteţĭ și sĕ 'lŭ înțelegeţĭ maĭ bine.

Orĭ când avea ocasiunea sĕ pótă petrece câte-va đile afară din orașŭ, la vre o moșie, acele đile eraŭ pentru elŭ niște adevĕrate sĕrbătorĭ. Simțea o plăcere vie respirândŭ aerulŭ curatŭ și dulce alŭ câmpuluĭ, pe verdéța căruia sta culcatŭ ore întregĭ.

Acolo față în față cu natura, și în tótă libertatea cugetăreĭ, el devenea visĕtorŭ.

Séra maĭ cu sémă, la lumina luneĭ elŭ era cu totulŭ transportatŭ și sfârșea prin a cădea în o profundă melancolie.

Lumina luneĭ a avutŭ totŭ-d'auna unŭ farmecŭ pentru dênsulŭ. Chiarŭ ca copilŭ elŭ vegea fórte târđiŭ nopțile în care lumina Luna, și privirile sale eraŭ fixate într'ênsa fără a'șĭ putea da séma nicĭ de ceia ce simțea, nicĭ de influența ce dênsa avea asupra luĭ.

Razele luneĭ, verdéța câmpuluĭ și murmurulŭ apeĭ îlŭ făcea totŭ-d'auna sĕ devie tristŭ și gânditorŭ chiarŭ când era cu societate.

Acumŭ că v'amŭ spusŭ acestea, veţĭ putea credŭ, înțelege câtŭ trebuia elŭ se fie de mișcatŭ, de transportatŭ, maĭ cu sémă în acea séră, când ochiĭ luĭ se repausaŭ pentru prima óră pe verdéța brađilorŭ; când auđulŭ

sĕŭ era fermecatŭ prin sgomotulŭ apeĭ ce curgea în vale, sgomotŭ care, auḑitŭ de la înălţimea monastireĭ, se transforma într'unŭ dulce murmurŭ ce trebuca sĕ atingă, sĕ legine unŭ sufletŭ simţitorŭ ca alŭ sĕŭ. Câtŭ trebuea elŭ sĕ fie de transportatŭ în acele locurĭ, şi sub lumina luneĭ, — alŭ căreĭ amantŭ constantŭ a fostŭ totŭ-d'a-una acésta maĭ uşorŭ se póte înţelege de câtŭ descrie.

Era aprópe o jumĕtate de oră de când Alexandru, cu braţele încrucişate pe balconŭ şi cu capulŭ rezematŭ de ele, privindŭ frumuseţea natureĭ şi ascultândŭ dulcele murmurŭ alŭ apeĭ, căḑuse în o cugetare atâtŭ de adâncă, în câtŭ numaĭ auḑea nicĭ maĭ vedea nimicŭ împrejurulŭ luĭ; nu auḑea nicĭ sgomotulŭ paşilorŭ acelora din óspeţiĭ carĭ se preumblaŭ d'a lungulŭ coridoruluĭ, nicĭ vorbele carĭ se schimbaŭ între dênşiĭ; nu maĭ vedea nicĭ chiarŭ pe acea jună care cu o oră maĭ nainte îl interesa aşa de multŭ.

Elŭ părea că nu maĭ face parte din lumea reală. Sufletulŭ sĕŭ sbura pe aripele imaginaţiuneĭ către regiunĭ înalte, unde idealulŭ sub forma de femee 'ĭ surâdea deschiḑênduĭ braţele.

Cumnată-sea care şedea lângă dênsulŭ — avêndŭ la stânga eĭ pe juna damă cu care făcuse cunoscinţă încă de la masă, şi de la care aflase că se numesce Maria C..., că este măritată de vre o patru anĭ, şi că soţulŭ eĭ se ocupă cu agricultura — 'ĭ puse mâna pe umĕrŭ şi râḑêndŭ 'ĭ ḑise: Alexandre, noĭ suntemŭ aci.

Alexandru deşteptându-se din visurile séle, 'şĭ ridică capulŭ şi ḑîmbindŭ, rĕspunse:

— Şi eŭ suntŭ aci.

— Cu corpulŭ da, însă nu şi cu gândulŭ.

— Cumnatul d-v. pare a fi tristŭ, sĕ vede că regretă Bucurescii — ḑise juna damă pe care acumŭ că amŭ aflatŭ că se numesce Maria, o vomŭ numi pe nume.

— O! nicĭ de cumŭ, dómnă... Din contra, simţŭ o mulţumire atâtŭ de mare că mĕ găsescŭ aci, locurile acestea suntŭ atâtŭ de frumóse şi de încântătóre, aerulŭ acesta de munte, atâtŭ de dulce şi viŭ, 'mĭ face aşea de bine, verdéţa bradilorŭ încântă atâtŭ de multŭ vederea mea, murmurulŭ apeĭ légănă aşa de dulce sufletulŭ meŭ, inima mea este atâtŭ de multŭ atinsă de spectacolulŭ măreţŭ şi poeticŭ alŭ natureĭ, în câtŭ aşŭ dori sĕ nu părăsescŭ nicĭ o dată Sinaia.

In adevĕrŭ m'amŭ gânditŭ la Bucurescĭ, dér acésta a fostŭ numaĭ pentru ca sĕ facŭ o comparaţiune între viaţa care o trăimŭ noĭ acolo şi a celorŭ cari trăescŭ aci. Câtă deosebire între viaţa mărginită şi închisă—maĭ cu sémă vieţa de salonŭ, — care o trăimŭ noĭ la oraşŭ, şi care ne slăbesce corpulŭ, ne obosesce sufletulŭ şi ne veştejaşte inima, şi viaţa acelorŭ carĭ trăescŭ aci unde corpulŭ reîntineresce respirândŭ aerulŭ curatŭ şi dulce de munte, sufletulŭ se desvoltă şi se înalţă putêndŭ plana liberŭ în spaţiulŭ nemărginitŭ alŭ natureĭ, inima se frăgejasce şi se pune în adevĕratele eĭ mişcărĭ în mijloculŭ acestorŭ locurĭ atâtŭ de încântătóre — unde numaĭ natura vorbesce, — inspirându-se de aceste simţimênte marĭ şi nobile pline de sinceritate, de francheţe şi de devotamentŭ, iarŭ nu de acele simţimênte viciate, ca şi aerulŭ ce respirămŭ acolo.

— Iată care este resultatulŭ pentru aceĭ carĭ începŭ viaţa prea de timpuriŭ; deja eştĭ obositŭ de dênsa, — 'ĭ dise Mathilda.

— Te înşelĭ, draga mea cumnăţică. Nu pentru că am începutŭ de timpuriŭ viaţa, este causa că sunt nu obositŭ dér nemulţumitŭ de dênsa. Ceia-ce obosesce nu este nicĭ durata lungă a timpuluĭ, nicĭ aventurele maĭ multŭ séŭ maĭ puţinŭ numeróse carĭ ne frământă inima, ci golulŭ din inima nóstră pe câtŭ timpŭ dênsa nu întâlnesce fi-

inţa care sĕ umple acelŭ golŭ, dânduĭ astŭ-felŭ nutrimentulŭ de care — ca şi corpulŭ, — are trebuinţă pentru ca sĕ pótă esista. *Cine nu iubesce nu póte ḑice că trăiesce, acela nu face de câtŭ vegetéză.*

— Câtă poesie! — esclamă Mathilda.

— Şi câtŭ adevĕrŭ! — Adăogă Maria, aĭ căreĭ ochĭ, aţintiţĭ asupra luĭ Alexandru, esprimaŭ mişcarea sufletuluĭ eĭ, ascaltândŭ cu atenţiune totŭ ce a vorbitŭ elŭ. Cu tóte astea găsescŭ că suntŭ maĭ fericite fiinţele acelea care necunoscêndŭ, neînţelegêndŭ nimicŭ din ceia-ce se numesce poesie, se mulţumescŭ cumŭ se găsescŭ, şi ast-felŭ trăescŭ liniştite.

Ḑicêndŭ aceste cuvinte ea îşĭ plecă ochiĭ pentru a nu lăsa sĕ se vaḑă printr'ânşiĭ că dênsa a vorbitŭ altŭ-felŭ de cum simţea.

— Credeţĭ acésta? — o întrebă Alexandru care observă mişcarea eĭ. — Potŭ fi fericite fiinţele acelea de cari 'mĭ vorbiţĭ? Potŭ ele înţelege şi preţui fericirea?

Fericirea relativă, da, — rĕspunse Maria necunoscêndŭ o altă viaţă maĭ frumósă, maĭ dulce ca aceia în care trăescŭ, ele se găsescŭ fericite.

— Décă suntŭ de plânsŭ fiinţele acelea a cărorŭ viaţă se trece în suferinţe, apoĭ cu atâtŭ maĭ multŭ găsescŭ eŭ că suntŭ de plânsŭ acelea carĭ trăescŭ în nesimţire.

— Dér nu este maĭ puţin de plânsŭ fiinţa aceia care s'a născutŭ órbă şi astŭ-felŭ nu a cunoscutŭ lumina, de câtŭ aceia care 'şĭ a pierdutŭ vederea dupĕ ce o a cunoscutŭ?

Pentru cea din têiŭ durere nu este atâtŭ de mare, căcĭ ea nu cunósce de câtŭ întunereculŭ în care s'a născutŭ şi a trăitŭ totŭ-d'auna, în vreme ce pentru cea de a doua durere este cu atâtŭ maĭ mare cu câtŭ pentru viitorŭ se vede condemnată a trăi în întunerecŭ fără a maĭ putea

vre o dată, sĕ maĭ guste dulcéța ce a gustatŭ pe când avea vederea.

— In adevĕrŭ, dómnă, comparațiunea este fórte alésă și arĕtândŭ câtŭ de desvoltată vĕ este inteligența, în acelașĭ timpŭ ea dovedesce încă că avețĭ o natură fórte simțitóre și delicată. Insĕ cu tótă tăria argumentațiuneĭ d-v., cu totŭ triumfulŭ ce pare că ațĭ purtatŭ în sprijinulŭ ideilorŭ d-v., sĕ 'mĭ permitețĭ și mie sĕ cautŭ a vĕ demonstra că dreptatea ar fi maĭ multŭ cu mine. D-v. găsițĭ că este maĭ puținŭ de plânsŭ acea ființă care s'a născutŭ órbă; eĭ bine, eŭ găsescŭ că tocmaĭ dênsa merită maĭ multă compătimire, că este maĭ nenorocită de câtŭ aceia care 'șĭ a perdutŭ vederea. Acésta din urmă celŭ puținŭ a vĕḑutŭ lumina, a cunoscutŭ lumea, a vĕḑutŭ totulŭ, și bunulŭ și rĕulŭ, și a pututŭ face deosebire între unulŭ și altulŭ; și acumŭ dupĕ ce 'șĭ a perdutŭ vederea îĭ a rĕmasŭ celŭ puținŭ suvenirea de ceea ce a încântatŭ vederea sea, și cu astă suvenire ea încă póte avea viața, déca nu fericit, déră celŭ puținŭ suferită, déca nu dulce dérŭ celŭ puținŭ în amărăciunea eĭ îndulcită prin suvenire; în fine dênsa a trăitŭ pentru ceva și nu în ḑadarŭ a venitŭ în lume. Dérŭ acea ființă născută órbă pentru ce a venitŭ ea óre în lume? Ce scie ea? Ce cunósce ea? Ce ideiă póte avea ea despre frumusețea naturiĭ pe care aceĭ cu vederĭ nu aŭ încă de ajunsŭ spre a putea admira?

Ce ideiă póte sĕ 'șĭ facă ea despre omenire déca nicĭ uă dată nu a pututŭ vedea? Dênsa atâtŭ prin lipsa de vedere câtŭ și prin posițiunea nenorocită în care se găsesce — și care totŭ-d'auna inspiră compătimire — nu a pututŭ fi în posițiune sĕ cunóscă câtŭ de mare, și totŭ uă dată câtŭ de micŭ este omulŭ, nu a pututŭ sĕ vaḑă ceia ce 'lŭ face frumosŭ, nicĭ ceia ce 'lŭ face urâtŭ, nicĭ

câtŭ este de sublimŭ, nicĭ câtŭ este de hidosŭ! S'a ḑisŭ că ochiĭ suntŭ oglinda sufletuluĭ, că în eĭ se reflectéḑă interiorulŭ nostru, eĭ bine, déca pentru noĭ carĭ avêndŭ ochĭ putemŭ privi în acea oglindă și încă nu ne cunóscemŭ bine uniĭ pe alțiĭ, dérŭ pentru acea nenorocită ființă ce mijlocŭ rĕmâne ca sĕ ne pótă cunósce? Faptele? negreșitŭ că prin ele noĭ ne facemŭ maĭ bine cunoscuțĭ însă pentru dênsa lipsesce și acestŭ mijlocŭ, căcĭ o repetŭ, ea neputêndŭ inspira altŭ simțimêntŭ de câtŭ mila, nu ne póte câștiga inima nicĭ aprinde în sufletulŭ nostru ura, — aceste singure douĕ mijlóce prin carĭ orĭ câtŭ amŭ voi sĕ ne ascundemŭ, sfârșimŭ prin a ne arĕta astŭ-felŭ cum suntemŭ. — Vedețĭ dérŭ că este maĭ de plânsŭ ființa născută órbă? Totŭ astŭ-felŭ este și cu acea ființă care móre fără a fi cunoscutŭ fericirea. Ea în ḑadarŭ a venitŭ în lume. Viața sea se asémănă cu aceea a unuĭ condemnatŭ pe viață care nu maĭ trăesce de câtŭ pentru a'șĭ face osânda...

— Dérŭ fericirea de care vorbescĭ d-ta este fórte rară — îl întrerupse Maria cu unŭ suspinŭ năbușitŭ. — Și câțĭ suntŭ aceia carĭ o cunoscŭ? Și uă dată că aŭ cunoscut-o, înțelegĭ d-tea câtŭ de tristă și durerósă cată sĕ le fie viața, câtŭ de tare suferința ce le rĕmâne în urmă dupĕ ce aŭ pierdutŭ?

— In adevĕrŭ puținĭ suntŭ aceia carĭ cunoscŭ fericirea și maĭ puținĭ încă ceĭ carĭ o înțelegŭ și o sciŭ prețui. Insă orĭ câtŭ de rară arŭ fi ea, și orĭ câtŭ de puținŭ arŭ luci în viața nóstră, arŭ fi de ajunsŭ pentru ca prin suvenirea eĭ chiarŭ sĕ ne îndulcéscă viața, orĭ câtŭ de amară arŭ fi dênsa.

Câtŭ pentru mine așŭ prefera maĭ bine suferința, căcĭ prin suferință chiarŭ simte cine-va că trăiesce, de câtŭ acea viață liniscită — dérŭ tristă și monotonă — de care îmĭ vorbițĭ.

Pe cândŭ Alexandru pronunța cele din urmă cuvinte, veni muma Marieĭ sĕ 'ĭ spue că copilulŭ plânge, nevoindŭ sĕ dórmă fără ca ea sĕ fie lêngă dênsulŭ. Astŭ-felŭ Maria trebui sĕ se scóle pentru a pleca, cu tótă dorința ce arŭ fi avutŭ sĕ maĭ rĕmâie, căcĭ conversațiunea devenise interesantă, și vorbele luĭ Alexandru o mișcaŭ îndestulŭ pentru ca sĕ o facă a prefera sĕ maĭ șédă de câtŭ a se duce sĕ se culce.

Ea îșĭ luă nópte bună, dândŭ mâna Mathildeĭ, luĭ Pavelŭ și luĭ Alexandru.

Alexandru luândŭ mâna ce ea întindea, îĭ dise: Cum nu vĕ maĭ întórcețĭ?

— O, nu; copilulŭ nu voiesce sĕ dórmă déca nu suntŭ lêngă dênsulŭ.

— Sĕ se culce cine-va așa de vreme și pe unŭ astŭ-felŭ de timpŭ frumosŭ! esclamă Alecsandru.

— Așa de vreme nu prea este, căcĭ aŭ trecutŭ de unŭ-spre-dece ore, îĭ rĕspunse Mathilda. Aĭ uĭtatŭ că aicĭ nu ne găsimŭ la Bucurescĭ, că suntemŭ călĕtorĭ și că mâine trebue sĕ ne sculămŭ iarășĭ de diminéță.

— Orĭ cum, are cine-va destulŭ timpŭ în viață'ĭ ca sĕ dórmă, și momente de plăcerĭ se ivescŭ fórte rarŭ pentru ca sĕ le refuze, preferindŭ somnulŭ.

— Pentru d-v. este ușorŭ sĕ vĕ întrebuințațĭ timpulŭ cum voițĭ — dise Maria. — Sunterĭ liberŭ, nu avețĭ datoriĭ de împlinitŭ; pentru noĭ ênsĕ nu este totŭ astŭ-felŭ. Noĭ avemŭ datoriĭ și suntemŭ sclavele lorŭ.

— Dérŭ cea dintêiŭ datorie a omuluĭ nu este aceia de a'șĭ face viața câtŭ maĭ plăcută și maĭ frumósă?

— A trăi cine-va numaĭ pentru dênsulŭ, este unŭ egoismŭ care merită a fi blamatŭ, rĕspunse Maria.

— Déca persóna care trăiește numaĭ pentru sine merită a fi blamată pentru egoismulŭ sĕŭ, óre maĭ puținŭ blamabilă este aceia care totŭ-d'auna și pentru orĭ ce

face abnegaţiunea de dênsa. Déca omulŭ arŭ trăi numaĭ pentru alţiĭ, cine óre arŭ trăi pentru dênsulŭ?

— Când aţĭ avea familie, şi maĭ cu sémă copiĭ, nu aţĭ vorbi totŭ ast-felŭ?

Dicêndŭ acestea Maria plecă căcĭ mumăsa venise sĕ o cheme pentru a doua óră.

Alexandru care stătuse în picióre de când Maria s'a sculatŭ sĕ plece, se aşeḑă iarăşĭ pe scaunŭ şi îşĭ aprinse uă ţigară.

— Va sĕ ḑică nu aĭ de gândŭ sĕ te culcĭ în nóptea asta? — îĭ ḑise Mathilda.

— O sĕ maĭ staŭ puţinŭ. E aşa de frumosŭ în câtŭ plăcerea ce simţŭ mĕ va hrăni maĭ bine ca uă oră de somnŭ maĭ multŭ.

— Nópte bună, dér nebunŭ visătorŭ ce eştĭ.

— Nópte bună, 'ĭ rĕspunse Alexandru dându'ĭ mâna şi rîḑêndŭ de numirea ce 'ĭ dete cumnata sea.

Elŭ dete asemenea mâna luĭ frate-sĕŭ care plecândŭ îĭ ḑise sĕ 'şĭ ia o haină căcĭ începuse sĕ sufle vêntulŭ.

IV

Rĕmasŭ singurŭ, Alexandru începu sĕ se plimbe prin coridorŭ uitându-se la ferêstra camereĭ ocupată de Maria, care cameră erea din acelea a cărorŭ ferestre dedeaŭ în coridorŭ.

Elŭ se plimbă vre unŭ cuartŭ de oră, şi dupĕ aceia, vĕḑêndŭ că lumina s'a stinsŭ în camera Marieĭ se aşeḑă pe scaunŭ şi începu sĕ 'şĭ vorbéscă:

— S'a culcatŭ! O! la ce o fi maĭ lăsatŭ Dumneḑeŭ şi somnulŭ în lume!

Cum vedeţĭ, iubiţĭ lectorĭ, juneluĭ nostru nu 'ĭ ma era aminte nicĭ de mâncare nicĭ de somnŭ, de cânŭ fă-d cuse cunoştinţa Marieĭ.

Elŭ se supărase pe arhondarŭ cândŭ a venitŭ sĕ'lŭ întrerupă din plăcerea conversaţiuneĭ, chemându'l la masă, şi acumŭ era supăratŭ pe D-ḑeŭ pentru că a lăsatŭ somnulŭ în lume. Câtŭ era elŭ de nesocotitŭ! De n'arŭ fi fostŭ somnulŭ, omulŭ era sĕ fie maĭ neno rocitŭ. Câtŭ bine ne face elŭ! Prin somnŭ omulŭ este scutitŭ pentru câte-va ore de suferinţele séle morale, bolnavulŭ de suferinţele séle fisice. Elŭ modifică ideile greşite, schimbă hotărârile rele, şi de multe orĭ goneşte pe cele criminale luate în momente de disperare. De la câte nebuniĭ nu ne opreşte elŭ, liniştindu-ne atâtŭ escitarea corpuluĭ câtŭ şi maĭ cu sémă turburarea minţeĭ. Celorŭ amorezaţĭ, maĭ cu deosebire câtŭ de marĭ serviciurĭ le aduce somnulŭ! Dér aşa suntŭ amorezaţiĭ, eĭ se supĕră, precum vĕḑurămŭ pe Alexandru, de celŭ maĭ bunŭ şi trebuinciosŭ lucru în lume, când acelŭ lucru se pune câte uă dată d'a curmezişulŭ în calea lorŭ.

Aceste câte-va cuvinte ḑise, sĕ ne întórcemŭ la Alexandru, pe care l'amŭ întreruptŭ din monologulŭ sĕŭ şi sĕ 'lŭ ascultămŭ cumŭ 'şĭ vorbeşte singurŭ.

— De n'arŭ fi fostŭ somnulŭ — urmă elŭ — Maria arŭ fi acum âncă aicĭ. In adevĕrŭ femeia care mĕ interesédă; ea este nu numaĭ gentilă dérŭ şi inteligentă. Nu cred că mĕ înşelŭ credênd'o de o natură seriósă şi cu inima simţitóre. Suntŭ sigurŭ că viaţa sea este tristă, acésta se vede în figura eĭ.

Şi cumŭ arŭ putea fi altŭ-felŭ cândŭ are unŭ soţŭ prea bĕtrênŭ pentru dênsa? Şi, dupĕ cum se vede din portretŭ, elŭ trebue sĕ fiă şi posacŭ, şi nesimţitorŭ şi brutalŭ.

Câtŭ de mare este deosebirea între dênşiĭ! Ce mare contrastŭ formézǎ amêndouĭ.

Biata femee! Negreşitŭ că ea este victimă, ca multe altele, a voinţeĭ rătăcite, şi aşŭ putea chiarŭ ḑice, cri-

minale a păriuţiloră. Căcĭ nu credŭ că de bună voia eĭ sĕ se fi hotărâtŭ a lua de bărbatŭ uă asemenea ființă. Şi, déca singura disproporţiune între dênşiĭ arŭ fi numaĭ vêrsta, atuncĭ rĕulŭ încă n'arŭ fi aşa mare, dérā nepotrivirea în caractere, contrastulŭ între două naturelurĭ, şi maĭ cu osebire crescerea, acestea suntŭ carĭ facŭ nenorocirea în căsĕtoriĭ, séŭ celŭ maĭ puţinŭ, viaţa tristă, déca nu pentru amêndouĭ, dérŭ de singurŭ pentru unulŭ din soţĭ.

Déca nu amêndouĭ, celŭ puţinŭ unulŭ din eĭ trebue sĕ caḑă victima calculelorŭ greşite, alegereĭ nenorocite făcute de părinţĭ.

Terminându'şĭ monologulŭ Alexandru îşĭ încrucişă iarăşĭ braţele pe balconŭ şi rezemându'şĭ capulŭ pe ele îşĭ reluă poziţiunea contemplativă care o avea dupĕ ce de la masă venise în coridorŭ.

In adevĕrŭ Alexandru era încă prea tênĕrŭ, ênsĕ avea multă cunoscinţă de lume. Elŭ dupĕ cum a'ţĭ pututŭ afla din cele ḑise de cumnată-sea, a începutŭ de timpuriŭ viéţa, a intratŭ de copilŭ în lume, şi acolo în miḑloculŭ plăcerilorŭ, a vĕḑutŭ multe şi a cunoscutŭ destule mizeriĭ.

Precum sciţĭ, suntŭ naturĭ uşurele carĭ trecŭ pe lêngĕ multe şi prin multe fără ca sĕ observe şi sĕ înţelégă nimic, séŭ pré puţinŭ; suntŭ ênsĕ naturĭ maĭ serióse care observă şi reflectéḑă asupra a totŭ ce vĕdŭ şi întâlnescŭ. Suntŭ în fine naturĭ expansive, inimĭ deschise carĭ spunŭ şi comunică totŭ ce aŭ cunoscutŭ şi întâlnitŭ; suntŭ altele reservate şi închise carĭ ascundŭ atâtŭ ceia-ce aŭ întêmpinatŭ în calea lorŭ câtŭ şi reflecţiunile făcute.

Din aceste din urmă naturĭ era aceia a luĭ Alexandru.

Fórte rarŭ i se întêmpla ca sĕ comunice vre-unuĭ amicŭ ceva din speranţele séle, din ilusiile ce 'şĭ formase

séŭ din decepţiunile ce avusese, din legăturile rupte séŭ din cele formate; nimicŭ în fine, maĭ cu sémă din cele ce privea pe uă a doua persónă.

Şi cândŭ în sufletulŭ sĕŭ avea vre-uă suferinţă, se silia sĕ o ascundă.

Elŭ găsia că celŭ maĭ sincerŭ şi bunŭ amicŭ, celŭ maĭ sigurŭ şi discretŭ confidentŭ alŭ inimeĭ séle nu póte sĕ fiă de câtŭ dênsulŭ.

Şi credŭ că avea dreptate.

Ast-felŭ în totŭ-d'auna elŭ se arăta în lume cu surîsulŭ pe buze, de şi adesea-orĭ inima îĭ plângea; iarŭ lumea care totŭ-d'auna se grăbeşte a judeca după aparenţă, îl fericea, şi îl fericea cu atâtŭ maĭ multŭ, cu câtŭ îl credea că are unŭ naturelŭ uşurelŭ.

Câtă rătăcire este de a crede cine-va că fiinţele uşurele potŭ fi fericite! Nu! fiinţele uşurele nu potŭ sĕ fie fericite; aceĭ carĭ o credŭ acésta se înşelŭ. Şi maĭ multŭ âncă se înşelŭ, chiarŭ acele fiinţe uşurele, déca în timpulŭ şi în momentele în carĭ 'şĭ satisfacŭ capriciurile, se credŭ fericite, căcĭ vine timpulŭ cândŭ plătescŭ fórte scumpŭ acéstă amăgire a lorŭ. Fiinţa aceia, pe care lumea a vĕḑut'o umblândŭ totŭ-d'a-una rătăcită, fórte greŭ va putea face sĕ fie creḑută că a găsitŭ şi a apucatŭ calea cea bună, chiarŭ cândŭ acésta arŭ fi adevĕratŭ. Şi câtŭ de tristă şi durerósă este poziţiunea eĭ atuncĭ!...

Vêntulŭ începêndŭ a sufla maĭ tare şi Alexandru simţindŭ rece, se sculă şi intră în cameră, după ce maĭ ântêiŭ se uită la ferêstra de la camera ocupată de Maria, ênsĕ ferêstra era acoperită, érŭ camera în întunerecŭ.

Elŭ o credea dormindŭ şi cu tóte astea se înşela căcĭ, pe cândŭ dênsulŭ era absorbitŭ în gândirĭ şi contemplaţiune, de douĕ orĭ transparentulŭ a fostŭ puţinŭ rădicatŭ şi Maria cu sfială, dérŭ de curiositate séŭ de interesŭ — acésta nu scimŭ, — se uită la elŭ.

Erea miedulŭ nopţeĭ cândŭ Alexandru se culcă, dérŭ somnulŭ sĕŭ nu fu nicĭ aşa de uşorŭ, nicĭ atâtŭ de liniscitŭ ca în nóptea trecută. Care sĕ fi fostŭ causa? Impresiunea produsă de frumuseţea locurilorŭ, care mişcase atâtŭ de multŭ sufletulŭ luĭ, séŭ conversaţiunea sea cu gentila Maria îlŭ interesase atâtŭ de multŭ pênĕ a 'ĭ atinge inima. Se póte că era şi una şi alta.

Adoa-ḑi la orele şépte, tótă lumea era sculată şi Alexandru eşindŭ din coridorŭ găsi acolo pe cumnată-sea şi pe Maria. Eĭ 'şĭ deteră bună diminéţa, luându-se de mână.

— Cum aţĭ dormitŭ? le întrebă Alexandru.

Eŭ amŭ dormitŭ cum dórme cine-va cândŭ este liniscitŭ şi dupĕ ce a fostŭ tótă ḑiua pe drumŭ; amŭ dormitŭ fără vise, — respunse cumnată-sea.

Dérŭ d-v. — se adresă elŭ către Maria — v'a lăsatŭ copilulŭ sĕ dormiţĭ?

— O! elŭ nu plânge de câtŭ atuncĭ cândŭ nu mĕ ştie lêngă dênsulŭ. Amŭ dormitŭ fórte liniştită, astŭ-felŭ că m'amŭ deşteptatŭ pe aceiaşĭ parte pe care mĕ culcasemŭ. Dérŭ d-v. — 'l întrebă ea — v'aţĭ culcatŭ têrḑiŭ? şi aţĭ dormitŭ bine?

— M'amŭ culcatŭ la miedulŭ nopţeĭ şi amŭ dormitŭ astŭ-felŭ că numaĭ ştiŭ nimicŭ de cândŭ m'amŭ suitŭ în patŭ şi pênĕ m'amŭ culcatŭ.

Cum vedeţĭ şi Maria şi Alexandru 'şĭ minţiaŭ unulŭ altuia. Dintr'uă parte pudórea, din cea-l-altă amorulŭ propriŭ 'ĭ făcéŭ sĕ ascundă adevĕrulŭ.

Pudórea oprea pe Maria sĕ mărturiséscă că a adormitŭ têrḑiŭ şi nu a avutŭ somnulŭ tocmaĭ liniscitŭ; amorulŭ propriŭ atinsŭ auḑindŭ pe Maria că 'lŭ întrébă décă s'a sculatŭ têrḑiŭ, ceia-ce însemna că dênsa a adormitŭ îndată şi că nicĭ s'a gânditŭ la elŭ, pe cândŭ d n-sulŭ era preocupatŭ de ea, făcu pe Alexandru sĕ minţă.

O! dérŭ de câte orĭ bărbaţiĭ nu mintŭ în viaţa lorŭ! Cată sĕ o mărturisescŭ cu francheţĕ că eĭ mintŭ adesea orĭ; ênsĕ cu aceiaşĭ francheţă trebue sĕ spuiŭ că maĭ totŭ-d'auna suntŭ provocaţĭ de femeĭ, — ca şi Alexandru de Maria.

— Aşa dérŭ şi *poeţiĭ* dormŭ totŭ aşea de bine ca şi simpliĭ muritorĭ? — ĭĭ ḑise cumnată-sea rîḑêndŭ.

— Draga mea — rĕspunse Alexandru — şi poeţiĭ suntŭ ómenĭ ca toţĭ ceĭ-l-alţĭ. Ceia ce face pe cine-va a fi poetŭ este că elŭ are simţurile maĭ desvoltate şi maĭ delicate, şi imaginaţiunea maĭ vie; şi ceia-ce maĭ face deosebirea între dênşiĭ este că uniĭ punŭ maĭ puţinŭ preţŭ pe materie decâtŭ ceĭ-l-alţĭ; că uniĭ dormŭ şi mănâncă pentru a putea trăi, pe cândŭ ceĭ-l-alţĭ trăescŭ maĭ multŭ pentru a mânca şi dormi. Poesia ênsĕ fără proză nu póte trăi...

In acestŭ momentŭ fratele luĭ Alexandru veni sĕ le spuie că totulŭ este gata pentru plecare şi că caféua cu lapte 'ĭ aştéptă.

Alexandru, Mathilda şi Maria începură a rîde.

— De ce rîdeţĭ? — întrebă Pavelŭ.

— Rîdemŭ — 'ĭ rĕspunse soţia sea — de întreruptiunea prosaică ce ne aŭ făcutŭ tocmaĭ cândŭ tratamŭ despre poesie.

— Dupĕ poesie totŭ-d'auna vine prosă — 'ĭ rĕspunse soţulŭ sĕŭ rîḑêndŭ şi elŭ împreună cu dênşiĭ; şi astŭfelŭ rîḑêndŭ trecură cu toţiĭ în sala de mâncare unde li se servi caféua.

Dupĕ unŭ cuartŭ de oră amêndouĕ chervanele eşia pe pórta monastireĭ şi înainte de douĕ-spre-ḑece ele se opriră în vama austriacă. Acolo dupĕ ce termină cu revizuirea bagagelorŭ, călătoriĭ noştri se duseră la birtŭ unde 'şĭ luară dejunulŭ.

Pe la ora unu și jumĕtate își urmară calea înainte și pe la cincĭ intrară în Brașiovŭ.

VII

Alexandru, care ântêia óră vedea Brașiovulŭ, privea cu curiositate stilulŭ, maĭ multŭ bizarŭ alŭ caselorŭ, unele cu câte douĕ etaje, iarŭ altele cu câte treĭ și patru, amestecate în neregulă, adică uă casă înaltă lêngĕ una mică, etc., etc.

Dérŭ ceia ce isbea maĭ multŭ vederea, și făcea stilulŭ atâtŭ de bizarŭ eraŭ acoperișurile. Tóte casele învălite cu olane nu ovale ca la noĭ, ci drepte în forma șițeĭ ceiace găsesce că este multŭ maĭ bine și maĭ frumosŭ, avéŭ acoperișurile în forma uneĭ turle de biserică, atâtŭ eraŭ de țuguiate; acésta negreșitŭ în scopulŭ ca plóia pe de uă parte sĕ le pótă bine spăla, astŭ-felŭ ca totŭ-d'auna sĕ fie curate, iarŭ pe de alta apa scurgêndu-se ele sĕ pótă fi maĭ durabile.

Cu ferestrele scurte și cu maĭ multe ochiurĭ micĭ și carĭ ferestre se închideaŭ tóte prin oblóne (jaluziĭ), cu tavanurile josŭ, și cu forma ascuțită a acoperișurilorŭ, casele avéŭ unŭ aspectŭ urâtŭ și, dupĕ cumŭ amŭ ḑisŭ, fórte bizarŭ pentru aceĭ neobicĭnuițĭ cu asemenea forme.

Stradele ênsĕ eraŭ largĭ și drepte, avêndŭ de fie-care parte unŭ canalŭ, a căruĭ apă străbate totŭ orașulŭ d'a lungulŭ și d'a curmezișulŭ, curgêndŭ pe tóte stradele atâtŭ pe cele principale câtŭ și pe cele laterale. Curățenia și pavagiulŭ eraŭ bine întreținute pe atuncĭ.

Dérŭ décă urâtŭ și bizarŭ este Brașovulŭ ca architectură, ca posițiune ênsĕ este încântătorŭ. Inconjuratŭ de munțĭ, elŭ procură acelorŭ carĭ 'l locuescŭ, ca și celor carĭ 'lŭ visitéză, unŭ aerŭ dulce și sănĕtosŭ.

Ferestrele tuturorŭ caselorŭ aŭ înaintea lorŭ munțiĭ,

pe cóstele cărora la distanţe maĭ marĭ, séŭ maĭ micĭ, maĭ susŭ séŭ maĭ josŭ, suntŭ case înconjurate unele de grădinĭ cu florĭ, altele cu póme séŭ legume; astŭ-felŭ că orĭ de unde arŭ privi cine-va are înaintea sea diferite posiţiunĭ carĭ încântă vederea prin frumuseţea lorŭ şi frăgezeşte atâtŭ corpulŭ câtŭ şi sufletulŭ prin plăcerea ce procură acelorŭ carĭ le privescŭ.

Ca locurĭ publice de preumblare Braşovulŭ posedă douĕ alee, una în oraşŭ, situată la marginea interióră a Braşovuluĭ vechiŭ, séŭ maĭ desluşitŭ, care desparte Braşovulŭ noŭ de Braşovulŭ vechiŭ; şi alta care înconjóră oraşulŭ şi care se numesce: „*promeda* séŭ *aleea de dupĕ ḑidurĭ.*"

Cea d'ântêiŭ, destulŭ de spaţiósă, are vederea către drumulŭ principalŭ pe unde se intră în oraşŭ şi d'a lungulŭ eĭ unŭ locŭ liberŭ, fórte spaţiosŭ, pe care se face têrgulŭ de săptămênĕ în tóte Vinerile.

La intrarea principală se află uă cafenea unde séra şi diminéţa maĭ cu sémă, simte cine-va uă plăcere a lua caféoa cu lapte în aerŭ liberŭ şi într'unŭ locŭ pe unde trece necontenitŭ o mulţime de ómenĭ.

In centru este unŭ micŭ bufetŭ.

In fine aleea este frumósă ênsĕ fórte rĕŭ întreţinută, rĕŭ curăţită şi, maĭ rĕŭ âncă luminată.

Séra, cândŭ nu luminézá luna, întunericulŭ este atâtŭ de mare în câtŭ aceĭ carĭ se preumblă pe dênsa nu potŭ sĕ se deosebéscă uniĭ pe alţiĭ, căcĭ afară de unŭ micŭ cercŭ în centrulŭ aleeĭ, în faţa bufetuluĭ, unde suntŭ câte-va lampe — singurulŭ locŭ în care vizitatoriĭ se pot vedea şi cunósce — totŭ restulŭ este în întunerecŭ. Frumosŭ locŭ pentru ceĭ amoresaţĭ spre a putea fi la adăpostulŭ privirilorŭ indiscrete!...

Inse aleea de dupĕ zidurĭ este de tótă frumuseţea.

Tăiată în munte, ea este aranjată astŭ-felŭ că de acolo vederea domineză peste totŭ orașulŭ.

La câte suspinurĭ, la câte transporturĭ, la câte jurăminte amoróse — uitate unele maĭ curândŭ, altele maĭ têrḑiŭ — a trebuitŭ ca sĕ fie martoră!

Câte lacrămĭ de durere, câte surîsurĭ de fericire se vorŭ fi depusŭ în sênulŭ eĭ! Căcĭ și frumusețea locurilorŭ și întunericulŭ complectŭ, în care nicĭ uă dată nu pătrunde fiă chiarŭ slabă lumină a uneĭ singure lampe, facŭ ca acea alee sĕ fie vizitată, maĭ cu sémă séra, de ceĭ amorezațĭ.

Dérŭ sĕ terminămŭ cu acéstă reflecțiune și totŭ uă dată cu descripțiunea pe scurtŭ ce nevoitŭ amŭ fostŭ sĕ facŭ pentru aceĭ dintre d-v., carĭ nu vețĭ fi cunoscênd Brașovulŭ, și sĕ ne întórcemŭ la călĕtoriĭ noștri pe carĭ 'ĭ amŭ lăsatŭ străbătândŭ distanța dintre barieră și otelurĭ.

Eĭ trecură pe din'naintea otelurilorŭ *No. 1* și celŭ *de Bucurescĭ*, aflate unulŭ lêngă altulŭ pe partea stângă, și se opriră, ceva maĭ josŭ, la otelulŭ *Pomulŭ-verde*, situatŭ pe partea dréptă.

Indată ce ocupară camerile de carĭ avéŭ trebuință, Alexandru, fratele sĕŭ și cumnată-sea se spălară și se scuturară de prafulŭ de care eraŭ acoperițĭ și în urmă plecară prin orașŭ pentru a se preumbla și totŭ uă dată a târgui óre-carĭ măruntișurĭ.

Pe la orele optŭ eĭ se întórseră la otelŭ și intrară în grădină pentru a lua prânḑulŭ.

Acolo întâlniră și pe Maria cu care plecară împreună, pe la orele nouĕ, pentru a se preumbla pe aleea de josŭ.

Séra era încântătóre cum suntŭ tóte serile la munte în timpulŭ căldurilorŭ, și cândŭ lumina luneĭ se resfrânge pe verdéța vie a munțilorŭ.

Pe alee era atâtŭ de multă lume în câtŭ nu se putea

găsi locŭ de ședere, maĭ cu sémă că pe atuncĭ nu eraŭ de câtŭ băncile înșirate pe lêngă zidulŭ care îngrădește aleea despre partea interióră.

Dupĕ vre uă jumĕtate oră ênsĕ, alea rĕmase maĭ deșartă, tótă mulțimea dispăruse de uă dată.

Lumea din Brașovŭ, compusă din amestecătură de maĭ multe naționalitățĭ precum : românĭ, ungurĭ, nemțĭ, sașĭ, grecĭ, israelițĭ, și altele, trăia viața cea maĭ prozaică, cu tóte că se găsea în niște locurĭ atâtŭ de frumóse și de poetice. Se culcaŭ de vreme și se sculaŭ de diminéță pentru a 'șĭ vedea : bărbațiĭ de afacerĭ, femeile de menajŭ. Unŭ orașŭ de comerciŭ și nimicŭ maĭ multŭ.

Societatea nóstră, dupĕ uă oră aprópe de preumblare, se așeḑĭ pe uă bancă.

Alexandru, fumândŭ și tăcândŭ, privea seninătatea ceriuluĭ și verdéța munțilorŭ.

— Iarŭ aĭ începutŭ sĕ citeștĭ în stele ? — îlŭ întrebă cumnata sea.

— Așŭ dori multŭ sĕ potŭ ceti în stele, respunse elŭ, căcĭ atuncĭ așŭ vedea prin stéua mea ceia ce 'mĭ reservă viitorulŭ. Dérŭ maĭ multŭ de câtŭ în stele așŭ dori sĕ potŭ citi în inimĭ, — adăogă elŭ uitându-se la Maria care ședea alăturĭ de dênsulŭ.

— In tóte ? — îlŭ întrebă Mathilda zîmbindŭ.

— In acelea care m'arŭ interesa, — respunse elŭ.

— Va sĕ ḑică în maĭ multe, — adăogă Maria asemenea zîmbindŭ.

— Bărbațiĭ suntŭ fórte prevĕḑĕtorĭ, ḑise Mathilda, eĭ vorŭ sĕ aibă totŭ-d'auna reservă și în acestŭ scopŭ iubescŭ maĭ multe femeĭ d'uă-dată.

— Protestezŭ ! — ḑise soțulŭ eĭ rîḑêndŭ.

— Vĕ înșelațĭ respunse Alexandru, adresându-se la amêndouĕ. Ațĭ interpretatŭ rĕŭ cuvintele mele ; și acésta vine de acolo ca și d-v., ca cea maĭ mare parte, avețĭ

greșita idee că amorulŭ vine de uă dată, că se inspiră la momentŭ.

— Și care 'ţĭ este ideea în acéstă privinţă? — îlŭ întrebă Mathilda.

— Ideea, séŭ maĭ bine ḑisŭ, credinţa mea este că amorulŭ se forméză iérŭ nu se inspiră, și chiarŭ la prima vedere, este simpatia. Amorulŭ se desvoltă din ce în ce maĭ multŭ cu câtŭ cine-va cunóște maĭ bine pe persóna de care se interesézá. Cu câtŭ cine-va 'șĭ întărește maĭ bine iluziunele formate despre acea persónă, cu câtŭ descopere întrânsa maĭ multe calităţĭ, cu câtŭ cunóște maĭ bine inima eĭ, cu atâtŭ amorulŭ crește și devine din ce în ce maĭ tare.

Și unŭ asemenea amorŭ ne transportă de fericire și umple întréga nóstră viaţă, iérŭ raḑele séle ne încălḑește inima chiar atuncĭ cândŭ persóna iubită nu arŭ maĭ esista.

Cu totulŭ din contră suntŭ acele pretinse amorurĭ inspirate, formate din impresiunea spontanee ce se produce prin farmeculŭ ochilorŭ séŭ prin împrejurărĭ de acelea în carĭ câte uă dată se află uă femee cândŭ urâtulŭ, desgustulŭ orĭ resbunarea frământă și tulbură atâtŭ de multŭ inima sea în câtŭ uă face sĕ numaĭ știe nicĭ ce voește nicĭ ce 'ĭ trebue; și astŭ-felŭ ameţită cade în prăpastia — acoperită cu florĭ — care stă deschisă în calea eĭ.

Uă dată ênsĕ căḑută în prăpastie, femeea desmeticindu-se vede câtŭ a fostŭ de amăgită... Atuncĭ iluziunile de momentŭ disparŭ cu câtŭ în locŭ de calităţĭ descopere defecte în acela care 'ĭ fermecase vederea, séŭ întâmplarea 'lŭ pusese în calea eĭ în acele momente de slăbiciune și de rătăcire; și cu câtŭ vede inima luĭ plină de goliciune séŭ plină de diferite dorinţe — ca a tuturorŭ celorŭ carĭ nu iubescŭ și nu cunoscŭ de câtŭ ca-

priciulŭ, — cu atâtŭ dispare interesulŭ ce unulŭ altuia îșĭ inspirase, și atuncĭ rĕcéla înlocuesce acea căldură care într'unŭ momentŭ de surprindere coprinsese inimele, séŭ maĭ bine ḍisŭ, corpurile lorŭ. Iată cum se esplică că multe amorurĭ, așa numite, începute cu multă ardóre, cu multă furie, se stingŭ atâtŭ de iute.

— La bărbațĭ, — îlŭ întrerupse cumnată-sea.

— Ca și la femeĭ, — rĕspunse elŭ. — Bărbatuluĭ îĭ vine maĭ ușorŭ sĕ rupă relațiunile cândŭ amorulŭ sĕŭ nu a fostŭ de câtŭ unŭ capriciŭ, séŭ décă a fostŭ seriosŭ s'a vĕḍutŭ ênsĕ înșelatŭ în credințele séle. Dérŭ pentru uă femee seriósă nu este totŭ așa; posițiunea eĭ ca femee o face sĕ sufere în ascunsŭ și sĕ urmeze a înghiți amărăciunea desilusiuneĭ pênĕ ce găsesce unŭ pretextŭ, seŭ maĭ adesea face astŭ-felŭ cum sĕ 'lŭ pue pe dênsulŭ în posițiune de a se retrage. Ea nu póte sĕ rupă, și maĭ cu semă îndată, căcĭ arŭ trece de uă femee care cu ușurință face și desface legăturile. Astŭ-felŭ avêndŭ trebuință sĕ 'șĭ scuze fapta este nevoită sĕ 'șĭ urmeze greșala și sĕ sufere în tăcere.

Câtŭ pentru femeile ușurele, femeile de capriciŭ, tactica este maĭ aceiașĭ în ceia ce privesce ruperea relațiunilorŭ, ênsĕ dênsele nicĭ nu sufer, nicĭ nu înghit amărăciune. Unele din ele aŭ curagiulŭ faptuluĭ și, nevoindŭ a ascunde, sub masca amoruluĭ, capriciulŭ lorŭ, rupŭ îndată și fățișŭ. Cele maĭ multe ênsĕ voescŭ a trece capriciulŭ lorŭ dreptŭ amorŭ și facŭ astŭ-felŭ cum ruptura sĕ vie de la bărbatŭ. Cu unŭ cuvêntŭ ele păstrézá aparințele lăsândŭ sĕ cadă vina asupra bărbațilorŭ.

In realitate dérŭ bărbațiĭ nu suntŭ atâtŭ de variabilĭ pe câtŭ se crede, séŭ, décă variabilĭ suntŭ, adesea ênsĕ fără voia lorŭ.

Maĭ suntŭ âncă multe alte legăturĭ carĭ se rupŭ în tăcere, — fără ca nicĭ elŭ nicĭ ea sĕ fiă vinovațĭ dérŭ